

Վրիստոս Յիսուսոստա մահֆուղ օլան հա-  
յաթ էպետէն եաշայան, պլ նիհայէ տէրէճէ  
թէդատուրլմ էտէն վէ հէր հայաթըն սէր  
չէշմէսի օլան ճէնապը Հագղոտա մէրքիւղ  
օլան պիր հայաթ տրր: Վրիստոս տիւնեայա  
հայաթ իլէ էպետիյէթին նէ վէ նէ կիպլ  
մանայը հարիզ օլտըղընը, եանի հայաթըն  
սըրֆ մէվճուտիյէթ վէ, էպետիյէթին սըրֆ  
պագա ու իսթիմարա օլմատըղընը պիտլր-  
մէք իլիւն կէլտի: Պիղ Անտէ եաշար իսէք,  
հագիգի հայաթա մալիք օլուրուղ: Պիգիմ

չախսել է թիմից Աննա քրինէ միւս թէզորագ օլմալը տըր: Պիզ Աննա հայաթընտան հայաթ վէ Աննա րուհընտան րուհ օլմալը յըզ: «Պէն ասմա իմ, սիդ չըպուզար սընըզ, հէր քիմ պէնտէ գալըր, պէն տախի անտէ գալըր-սամ, օ չօզ մէյլէ վէրիւր, զիւրա պէնտիզ պիր շէյ եսփամազընըզ: Էյէր պիր քիմսէ պէնտէ գալմազսա, չըպուզ կիպի տըշարը աթըլըզ գուրուր:»

Սէմայա կիտէնյէր ալթուն թէլլի թան-պուր վուրմագտան վէ սաքին սուլար եա-նընտա կէզլինմէքտէն պաշգա էպէտէն պիր շէյ եսփամազընըզ տէյիւ տիւշիւնմէք զայէթ էանա պիր միւլահազա տըր: Պու-կիպի պիր զըյաս տիւնեատա իշլէմէքտէն եօրուրմը օլուպ տա պու տիւնեայը թէրք էթտիյինտէ անըն աղըր, սըզը վէ մէշադ-գաթլարըն տախի թէրք էտէճէյինի անլայա-մայան զէվալը պիր իշճի իշիւն խօշ իսէ տէ, գուվէթլի վէ իւմիտի օլանլար իշիւն սէմայը էպէտէն չալըզըզ վէ էպէտէն իշիւն կիթմէք, վէ թագաթտան տիւշմէքտիյին սայ, զայպ էթմէքտիյին թէսարրուֆ վէ թէտէնի էթմէքտիյին թէրագի էթմէք էօմիւլ ֆարզ էյլէմէք պիր միւլահազա ի ալիճէնապանէ տիր:

Իշթէ Բրիստոսըն տիւնեա վէ ախրէթ ի-շիւն պէն ի առէմէ պէյան էթտիյին հայաթ պու կիպի պիր հայաթ տըր: Եիւքսէլիպ ալի մէրթէպէյէ էրմէք իսթէյէնլէր իշիւն պու նէ նէճիպ պիր նիւմուհէն իմթիսալ տըր: Մէրամ ու մագսէտի տահա սիւպուլթ քէսպ էթմէմիշ վէ ճիպիլէթլինի թէշէք-քիւլի վէ մուվաֆֆադլէթ պուլմագ իշիւն պիր մուհագգազ չարէ արայան կէնճ վար իսէ, Բրիստոս անըն ինթիյաճընը իքմալ էյ-լէյէճէք տիր: Սէնին հաղարընտա էօմր սըրը, իզահ օլուհազ, մէյուսիլէթ էնկիզ վէ սէ-մէրէսիլ մի տիր, վէ պուհըն սէպէպիլի անլամագ իսթէր մի սին: Սէն Բրիստոս-սըզ եաշաղընըն իշիւն էօմր սանա պէյլէ կէլիւր: Իշպու հայաթ ը իլահիյէնի ազըն-տըլարըլէ հէր նէվ պէրէքէթ ճէրէյան էթ-մէքտէ տիր: Սէն Բրիստոստան հայաթ գապուլ էթմէտիքճէ քէօր վէ պիշարէ գա-լըզ Ալլահ իլէ պիր օլմագ նէ իտիյինի վէ իրատէթլինի եէրինի պուլմասը իշիւն հէր շէյին պիրլէքտէ իշլէտիյին անլայամազըն: Փագաթ Բրիստոսա մալիք օլարընտա հա-յաթ ը գաթիյէնտէ սէլամէթ վէ գանաթա մալիք օլաճագըն:

#### ՔԻԹԱՊ Ը ՄՈՒԳԱՏՏԷՍ ՇԻՐՔԷԹԼԷՐԻ (Պիկու ի մախսուս)

Ալլահըն խէլաս միւլալէշիւրլէրի սըֆէթիյ-լէ ինսան կիպի գաթի վէ կիւնահ իլէ մէմ-լու մախուզարը ինթիսալ էթմէսի ա-ճախալ տիր: Պիր էլմասըն զիզըյմէթ ճէվա-հիրի հալի օլան սանտըլը պիր քիւշիւք չօճուզա թէսպիլ էթմէզ ամմա Ալլահ եա-գուլ վէ էլմաստան զայէթ իւլ զայէ պէ-հատար օլան իշպու «զիզըյմէթ ինճու» յը «Պիզ տիւնքիլէր իզ, վէ պիր շէյ պիլմէյիլ» տէյէճէք գատար ճահիլ օլան ինսանլարա թէսպիլ էթմիշ տիր:

Յագաթ Ալլահ իշպու գաթի միւլալէշիւր-լէրինի տէլիսիլ պրագմամըն տըր: Անլէր քէնտի թէսալիլուրլարընը վագ էթմէյէ մէ-զուհ օլմայըզ, վագիֆէլէրի էլլէրինտէ պու-լուհան Բրիստալը թէթէպալիւ վէ թէֆսիր ու վագ էթմէք տիր: «Շէրիաթ վէ չէհա-տէթէ տանըսընլար: Էկէր պու քէլամա կէօրէ սէյլէմէյլէր իսէ, անլէրին տալա նուրը կօզ տըր» (Ես. 8. 20): Բրիստալ ը

Մուգատտէս պիր քիթապ ը ինսանի տիր, — իսան ը ինսանի իլէ եաղըմը օլուպ, թարիս ի ինսանիտէ գուհուրա կէլէն վու-գուլաթը նագլ, ինսանի արգու վէ առւյ-գուլարը պէյան վէ պա խուսուս «Ինսան օլան Յիսուս Բրիստոս» ըն սիյրէթլինի պի-զէ թարիֆ էտէր: Պուհըն իլէ պէրապէր Բրիստալ ը Մուգատտէս պիր քիթապ ը ի-լահի տախի օլուպ, անը գալէմէ ալան մու-հարրիլէրին ֆիքրլէրի պաղէն սուրէթ ի ֆէվէ էլ առէտէ թէնիլի վէ պիւթիւն միւս-տէթտէ անճագ մուխաթալարընա ֆախտէ-լի օլանը եաղմագ իշիւն տէլալէթ օլուհմըշ-լար տըր:

Տիւնեանըն խէլասը իշի առէմէլէրին զայ-րէթլինի մին թարաֆ իլլահ միւլապէք գըլընմասըլա իքմալ էտիլէճէք իսէ տէ, Բրիստալը գուլլանըզ տէլալէթ օլուհանլար ինսանլար տըր: Պիզ պու խուսուսը ունու-տարագ վաիզ եա խօճայա հատտէն զիյատէ ֆագաթ գուլլանտըլարըն ալէթէ փէք ճիւզի էնէմմիլէթ վէրիլի: Պէյլէ էթմէմիլլէ խէ-լաս իշիւնտէ ինսանտան տահա մուլթաղի պիր գուվէթտէն սարֆ ը նագար էթմիշ օլուրուզ: Վաիլլին տիրտար, գաթընը խըտ-մէթ Ուլլահա վագֆ էթմիշ, պէլիլ վէ միւ-թէալլիլ օլմասը մուհիմ իսէ տէ, Յիսուս-տա պուլուհուպ Բրիստալ ը Մուգատտէստէ միւնտէրիճ օլան հագիլագ տահա մուհիմ տիր: Հիշ պիր վաիլ Բրիստալըն տէլալէթի օլմագսըզըն պիր առէմին խէլաս պուլմա-սընա վէսիլէ օլմագ ամմա Բրիստալ հիշ պիր ինսանըն եարտըն օլմագսըզըն ինսա-նը տար եօլտան սէմայա զաղուզայա պի-լիլ վէ տէֆաթլա գըլաղուզամըն տըր: Պու-տէտիյիմիլ պիր միսալ կէթիլէլիլ: չու պիլինմէլի տիր քի պու կիպի միսալէրտէն ինթիմալէն 400տէ պիր թապ ու նէշը օ-լուհազ: Պուհտան թագրիպէն 30 սէնէ ազտէմ իճրա ի քէշֆիյաթ իշիւն եօլուլըզ էթմէքտէ օլան պիր միսիճնէր կէճէ գա-լմագ իւզըն Պիրմատա պիր քէօյէ եաղաշաղ-ընտա տուա սէսի իշիտիլ, տահա եաղըն կիթալիյինտէ տուանըն Պուտայա տէյիլ, իլլա Բապլ Յիսուս Բրիստոսա արզ օլուհ-մագտա իտիյինի թէաճիլալէ անլամըն տըր: Տիւնեանըն իշպու ուղաղ պուլուզընտա իշ-լասքեար նէ վէճիլէ թանըմը իտի տէյիլ սօ-րուլուր իսէ, քէյլիլէրտէն պիրինի շու-նը պուհըն սարմագ իշիւն գուլլանտըզ պիր քէաղըտ իւզէրինտէ մաթպու պիր պապ ինճիլ իլէ տէյիլ ճէվապ վէրիլիլ:

Ինկիլի վէ Ամէրիգան Բրիստալ ը Մու-գատտէս չիւրքէթլէրինի հէնուզ եէտիլիլէ վասըլ օլան կէլէն սէնէքի մագպաթալարըն-տան սէվզ օլուհարագ իշպու խուսուսաթա սարֆ ը էֆքեար էյլէտիք: Իշպու իքի շիւ-քէթլէր Բէլամ Ուլլահը թէրճէմէ վէ թէվիլ էթմէք պապընտա հայրէթ էնկիլ իշլէր կէօրմէքտէ տիրլէր: Թարիս ի Միլատըն իք պիր սէնէսի զարֆընտա Բրիստալ ը Մուգատտէս անճագ պիր գաշ իսանլարա թէրճէմէ էտիլմիշ տիր: Ահա ը Աթիլին Եէթմիլլէր վատըթասըլլէ Եուհանիճէյէ թէր-ճէմէսի էֆէնտիմիլլին վէլատէթլինտէն ազ-տէմ վէ պիր տէֆա տախի քէզա Եուհանի-ճէյէ թէրճէմէսի Որոզիլէն եէտիլլէ վուգու պուլմուշ տըր: Սիւրեանի վէ գատիմ Լա-թին իսանլարընա իքինճի ասրտա վէ պա-տէնու Յիւրոնիմոսըն եէտիլլէ թասիհէն պիր տէֆա տահա Լաթինճէյէ թէրճէմէ օ-լուհմըն տըր քի, իշպու սօն թէրճէմէ վա-լաթ թէսմիլլէ վէ պու անէ տէյին Գաթօ-լիք քիլիսէսիլտէ իսթիմալ օլուհուր: Պուհ-

լարտան մատա պիր Մըսը ը իւլեա վէ տի-կէրի Մըսը ը սիւֆլա էհալիսինէ մախուս օլմագ իւզըն Մըսը իսանլարընա, վէ պա-տէնու Հապէշ, էրմէնի, Կօթ, Կիւրճի, Սլալ վէ Արապ իսանլարընա թէրճէմէ օ-լուհմըն տըր: Իք օն ասրլարա նիսպէթէն ասը ը հաղըրտա Բրիստալ ը Մուգատտէ-սէնին թէրճէմէսի խուսուսընտա փէք չօզ իշ կէօրիւլմիւշ օլուպ, էօնիւմիւլտէքի հիշ պիր ասրտա պու գատար իշ կէօրիւլմիւշ: Ինկիլի Բրիստալ ը Մուգատտէս չիւրքէթլինի վէրտիլ մագպաթայա նագարէն, պու անէ տէյին Բրիստալ ը Մուգատտէս քէալմիլէն եա գըսմէն 292 իսանա թէրճէմէ օլուհմըն տըր:

Բրիստալ ը Մուգատտէս չիւրքէթլէրինի էն ճէսիմի օլան իշպու չիւրքէթ էսպագ Հինտիսթան վալիսի Լօրտ Թէյնմաուլթըն րիյասէթի թանթընտա օլարագ 1804 թա-րիսինտէ թէշէքքիւլ էյլէմիշ տիր: Միւշա-րիլէյ Լօրտ Թէյնմաուլթն հագընտա պիր միւլէրիլ շէյլէ տէյօր: «Հինտիսթանտա Ինկիլի վալը գանուհ ուսուլ ը մուլթա-ղամասը Լօրտ Թէյնմաուլթըն սայէսինտէ իթթիսալ օլուհմըն տըր:» Միւշարիլէյ 30 սէնէ չիւրքէթին րիյասէթլինտէ պուլուհուրդ-տան սօնրա եէրինէ Լօրտ Պէքալէյ կէլաի: Լօրտ Պէքալէյ անասըլ Ֆիլէմէնքլի օլուպ էճատաը Ինկիլիլէրին Գաթօլիք հիւքմ-տար իսթէմէտիլլէրի էճտէն 1688 թա-րիսինտէ Գրալ թախին էյլէտիլլէրի Յիւն-ճիւ Ուլիլամ իլէ պէրապէր Ֆիլէմէնք-տէն հիւրէթ էթմիլլէր իտի: Պատէնու րիյասէթէ շօլ նէճիպ ինսանիլլէր Լօրտ Շաֆթսպըրի վէ պատէնու րէիս ի հաղըր Հարօպի Գօնթը կէլմիշ տիր: Շիւպիսիլ իշ պաշըճա քէաթիլլէրէ վէ չիւպէ միւ-տիրլէրինէ տիւշէր: Պուհլարտան մատա մէմալիք ի սալիլտէ մուլմիլլէր իլէ պէ-րապէր 27 նէֆէր մասլահաթիլիւլար չա-լըմագտա տըր:

1891 սէնէսի Մարտընտա խիթամ պու-լան ելլ զարֆընտա չիւրքէթ ի մէղքիւրէ 3,926,535 նուսիս Բրիստալ ը Մուգատտէս իլէ գըսմարընը նէշը էթմիշ, վէ իպթիտա-տէն պէրու նէշը էտիլէն 127,855,581 նուս-իսէ օլուպ, պուհըն 30,283,112 նուսիսի պիլթիւն Բրիստալ ը Մուգատտէս տիր: Պուհա Ամէրիգան Բրիստալ ը Մուգատտէս չիւրքէթլինի թարիս ի թէսսիլսի օլան 1816 տան պէրու նէշը էթմիշ օլարընը 54,233,712 նուսիս Բրիստալ ը Մուգատտէսի վէ սալի չիւրքէթլէրին նէշը էթմիլլէրին տախի գամմ էյլէտիլլէրիլտէ 1804 թարիսինտէն պէրու 223 միլեօն նուսիս Բրիստալ ը Մուգատտէս նէշը էտիլմիշ օլարընը կէօրիւլլէր: Պուհ-լարտան մատա սալի նաչիլլէր եէտիլլէ տախի խայլը Բրիստալ ը Մուգատտէս նէշը ու թէվիլ օլուհմըն տըր: Իշպու սայը փէք ճէսիմ կէօրիւլլէր իսէ տէ, հէփ պու նուս-իսէլէրին մէվճու օլարընը ֆարզ էթմէք: Եէտի առէմէ անճագ պիր նուսիս Բրիստա-լ ը Մուգատտէս եա Բրիստալ ը Մուգատտէս գըսմը տիւշմէքտէ տիր:

Կէլէն սէնէ Ամէրիգան Բրիստալ ը Մու-գատտէս չիւրքէթի 1,497,637 նուսիս Բրի-ստալ ը Մուգատտէս վէ գըսմարընը նէշը էթ-միշ, վէ վարիտաթը Ինկիլի չիւրքէթի վարի-տաթընըն նըսֆընտան պիր ազ էքսիլ օլ-մագ իւզըն 102,000 Ինկիլի լիւրասը պու-լուհմըն տըր: Իպթիտա ի թէշէքքիլլէրտէն պու անէ տէյին միւլուր էտէն 75 սէնէ գարֆընտա Ամէրիգան Բրիստալ ը Մուգատտէս չիւրքէթլինի վարիտաթը 5,000,000

Ինկլիզ լիբրարներ մեծածափիկ պուլուսմանը առը: Շիրքեթի մեղքերը Միւթթէնիտէի Ամէրիկացի հէր էլտէ պիր նուսխէ Գիւթալը Մուգատտէս պուլուսմանը մասը էմ-րինտէ հիւնի թէշէքըլիւնիտէն պէրու տէօրթ տէֆա սուրէթի մասսուսէ վէ մուսթաղա-մասա սայ ու զայրէթ էյլէմիշ տիր: Շիրքեթին իւր թէնիսի իսթիզլալիյէթ մուհարէ-պէսինտէն սօնրա Գօնիլրէս մէճլիսի թէնիսի սը-ֆէթիլիյէ սուրէ մուհարէսինի իմզալայան է-լայս Պուսինիթ օլմուշ տըր: Միւթթէնիտէի Ամէրիկացի թէնիսի իւր հիւթքէամը ձօն ձէնի վէ սաիր գէլաթը մէշհուրէ շիրքեթի մէղքըլ-րէ թիյանէթինտէ պուլուսմանը տըր: Շիրքեթի մէղքըլիւնիտէն տէսթրէս օլուրըմըզ սօն մազպաթասընտա շէօյլէ տէնիլմիշ տիր: Քէլամ Ուլլահ քեաֆֆէի լիսանլար իւզրէ թէնիտէ վէ ձէնի ի միլէլ արասընտա թէն-զի օլուսմանը վէ հէր էլտէ պիր նուս-խէ Գիւթալը Մուգատտէս պուլուսմանը վ-ճա պիզլիմ իշիմիզ պիթմիշ ատտ օլուսա-մազ:

Իշպու իւր շիրքեթիւնին տախի մէմա-լիքի Օսմանիյէն մասլահաթիւզարարը վար: Ինկլիզ շիրքեթիւնին սապըզ իսթան-պօլ մասլահաթիւզարը Մր. Պէնճամին Պարքըր օլուպ, 40 սէնէ, Եանի վէֆաթընա տէյին իֆա ի վազիֆէ էթալըտէն սօնրա 1860տա Եէրինէ Պատ. Տր. Թօմսըն կէշմիշ տիր: Մուսալին Մր. Սէլըր 1854 թարիխին տէն պէրու պուրատա պուլուսմանը տըր: Շիրքեթի մէղքըլիւնէ կէշէն սէնէ զարֆըն-տա 48 քիթապըլարը վասըթասըլէ 2,735 նուսխէսի պիւթիւն օլմազ իւզրէ 27,200 նուսխէ Գիւթալը Մուգատտէս սաթմըշ տըր:

Ամէրիկացի Գիւթալը Մուգատտէս շիր-քեթիւնին մէմալիքի Օսմանիյէ մասլահաթ-իւզարարը 1836 թարիխինտէ թէսիս օ-լուսմանը իսէ տէ, պաշլըճա Տր. Այլազ Կ. Պիսին զայրէթիլիյէ շիմալիքի հալը թէրադ-զի իշիմալընա վասըլ օլմուշ տըր: Միւթ-մաիլէյ 1858տէն թարիխի վէֆաթը օլան 1889տա տէյին իշպու շիւպէ թիյանէթինտէ պուլուսմանը, միւստէթի մէղքըլիւնիտէն պիր զըսմը զարֆընտա օլու Մր. Էալին Պիս քէնտինէ մուսալիյէնէ էյլէմիշ տիր: Շիրմա-լիքի մասլահաթիւզար Պատ. Մր. Պօնէ վէ մուսալիյին Տր. Պիսին պիր տիկէր օլու Մր. Վ. Կ. Պիս տիր: Շիրքեթի մէղքըլիւնէ կէշէն սէնէ 111 քիթապըլը վասըթասըլէ 7,227 նուսխէսի պիւթիւն օլմազ շարթըլա 44,933 նուսխէ Գիւթալը Մուգատտէս սաթմըշ տըր:

Իւր շիրքեթ տախի Եէնի թապ օլուսա-ճազ Գիւթալը Մուգատտէսիւրի հաղըլա-մազ իւզրէ տիրէր: Եուսանիճէ վէ Եու-նանի իւր հուրուֆ թիւրքէ (Գարամանը-ճա) Գիւթալը Մուգատտէս Էալընը ինկ-լիզ շիրքեթիւնին, վէ ձէնիտ էրմէնիճէ, էր-մէնի իւր հուրուֆ թիւրքէ վէ Արապճա անճազ Ամէրիկացի շիրքեթիւնին մէսարիֆիյ-լէ վէ ֆաղաթ Արապի իւր հուրուֆ թիւրք-ճէ, Պուլլարճա վէ աթիլ Եուսանիճէ իւր շիրքեթիւնին մէսարիֆի միւշթէրէքէսիլիյէ թապ օլուսմանը տըր: Ամէրիկացի շիրքե-թիւնին մէսարիֆիյէ ուֆազ չափտա Պուլ-լարճա Գիւթալը Մուգատտէսին թապը հէնուզ իւրմալ էտիլմիշ տիր: Աթիլ էրմէ-նիճէ Գիւթալը Մուգատտէսին պիր թապը ձէնտի մուղթէտիր գէլաթ վասըթասըլէ վէ Ամէրիկացի շիրքեթիւնին մէսարիֆիյէ թէտարիք էտիլմէքտէ իսէ տէ, ազալի իւր սէնէ սօնրա նէշր օլուսա պիլիւր, Գիւրտէճ

սէօյլէյին էրմէնիլէր իշիւն Մաթթէոս Ին-ճիլի պէ թէքըրար թէրճէմէ էտիլմիշ օլուպ, էկէր պու նուսխէ ըաղպէթ պուլուր իսէ, պիւթիւն Ահմը ձէնտի թէրճէմէ վէ նէշր օլուսմանը տըր: Հէր պիր շիրքեթին քի-թապըլարը տիկէրիլին մէսարիֆիլիյէ թապ էտիլմիշ օլան Գիւթալը Մուգատտէսիւրի սաթարար:

Իշպու զիզըյմէթ Գիւթալը թէտարիք վէ թէլզի էտէնիլէրին միւշպարէք գըլընմալարը-նը վէ անը օգուսանլարըն էպէտի հայաթ նուրընա նաիլ օլմալարընը թէմէնիլ էտէրիզ:

ԿԻՐԱԿԻ ՄԵՔԹԵՊԻ ՏԵՐԱԼԵՐԻՆԵ ՄԱԽԱՈՒՍ

Փաշա Էրէնէ, Նոյ. 2: Յոլ. 16. 1-15: Բուհ իւր Գուստըն իշի:

Գրիստոսըն էօլիւմիւնիւն պիր սէմէրէ-սի Բուհ իւր Գուստըն աթիլիյէ օլուպ, Էսսուլլէր պիզ զաթ Բուհ իւր Գուստոսին թալիմ օլուսմանը վէ պու հաղիպաթը ան-լայամալար:

Սալ, Նոյ. 3: Յոլ. 2. 28-32: Բուհըն վատ օլուսմանը:

Իշպու վատըն հէր քէսէ, Եանի օլուլար վէ զըլլարա, իսթիյարար վէ կէնճէրէ, գուլար վէ ճարիլէրէ շիւմուլի վար տըր: Բուհ իւր Գուստ սաթուհ ալընմալը, Ալ-լահըն սաիր քեաֆֆէի մէվիլիյէրին մի-սիլիւ արայանա մէճճանէն իհսան օլուսուր: Զաշալի, Նոյ. 4: Ամալ. 2. 14-21: Իշ-պու վատըն փէյլամպէրանէնիլ իթմամ օ-լուսմանը:

Յոլ. փէյլամպէրին իսպարաթը իւր Գրիստոսըն վատըն պուրատա իթմամ օ-լուսմանը կէօրիւրիւզ: Գրիստոսըն իսէք, Անըն ուզընա ճէսարէթիւ չալըշա պիլմէ-միզ իշիւն Բուհ իւր մէմու օլմամըզ պա-պընտա տուա էթմէլիլի:

Փաշա Էրէնէ, Նոյ. 5: 1 Գօր. 2. 9-16: Բու-հըն թալիմի:

Գրիստոսը սըրֆ աղլէն թանմաղտա փէք պէօյիւք էնէմմիլէթ Էօգ տըր: Իսսան իսթաքէարը գալլէն գապուլ էտէր իսէ, Բուհ իւր Գուստ վասըթասըլէ Ինճիլին քեաֆֆէի աճալպաթընա վազըֆ օլուր:

Զաշա, Նոյ. 6: Բօմ. 8. 23-28: Բուհըն չէֆաթը:

Պիզ չօգ տէֆա զաիֆիլիլէ տուա էտէ-րիլ, ամմա էկէր գալլիմիլ իսալիս իսէ, Բուհ իւր Գուստըն պիլիմ իշիւն չէֆաթ էյլէտիլիլի պիլիլէք թէսէլի օլուրըզ:

Զաշա Էրէնէ, Նոյ. 7: Դալ. 5. 22-26: Բուհըն մէյլիսի:

Բուհ նազար ճիհէթիլիլ տիրուպա, թաթ ճիհէթիլիլ լէզիլ վէ նէթիճէսի ճիհէթիլիլ միւշպարէք մէյլի հուսուլէ կէթիլիլ:

Փաշա, Նոյ. 8: Յոլ. 15. 17-27: Հա-գիլաթ Բուհու:

Բուհ իւր Գուստ մալիք օլանլար Գրիս-տոս իշիւն չէհաթէթ վէ սաիրիլէրի Անա զաղալլամաղա ճէհա էտէճէքէր տիր:

Այլի Էրէնէ, Միզի ճիւլի հաղիպաթա իրշաա էտէճէք տիր: Յոլ. 16. 13:

Փաշա Էրէնէ, Նոյ. 9: Յոլ. 17. 1-10: Գրիստոսըն քէնտի շալիլարէրի իշիւն տուա էթմէսի:

«Գիւթալը Մուգատտէս Գրաթը ճէմիլէ-թիլիլէ աղա օլան հաշիկ աաթմ իշպու միւ-էսսիր քէլամարը օգուսմանը տօսթարը իշիւն պու տէրէճէ ալզ ու մուհապէթիլէ տուա էտէն Զաթը ճէլիլէ ճէլ օլուսմանը:

Սալ, Նոյ. 10: Յոլ. 17. 11-19: Գրիս-տոսըն քէնտի շալիլարէրի իշիւն տուա էթ-մէսի:

Էկէր իշպու պիւնաղիր տուատա վէրիւ-մէսի Էնճա օլուսան պէրէքէաթը իւրիլիյէ պիզ տալի նաիլ օլմազ իսթէր իսէք, Գը-րիստոս իւր շալիլարէրի միսիլիւ պիզ տա-լի տիւնեատա օլմալը ֆաղաթ տիւնեատան օլմամալը իզ:

Զաշալի, Նոյ. 11: Յոլ. 17. 20-26: Գրիստոսըն տուատըն տէվամը:

Գրիստոս Էալընը Գէնտի շալիլարէրի իշիւն տէյիլ, անճազ անլէրին քէլամըլիլ Գէնտիսինէ իման էտէնլէր իշիւն տալիլ ընճա էտիլօր:

Փաշալի, Նոյ. 12: 1 Պետ. 3. 8-13: Գէթիլիլիւքէն իճթիւնապ էտիլիլ:

Բապա պիլիմ պիր ֆիքըլի օլուպ, քէօ-թիլիլիւքէն իճթիւնապ էթմէմիլիլ արղու էյլէր: Իշպու արղու ի Բապանիլիլ թէվ-ֆիլի հալ էտէլիլ:

Զաշա, Նոյ. 13: Գօլ. 3. 1-15: «Էէր իւ-զէրինտէքի շէյլէրէ տէյիլ:»

Տիւնեանըն «էօմը» տէտիլի թէպուլիլ զըյաթէթ էթմիլ էօլիւմ տիր, ֆաղաթ Գը-րիստոսըն պիզ իհսան էյլէտիլի հայաթ ճէ-լալը էպէտիլիլ մէրպուլ պիր հայաթ տըր:

Զաշա Էրէնէ, Նոյ. 14: Յոլ. 20-25: «Սաղամաղա գատիր:»

Յիսուս պիլիլ քէթիլիլիւքէն սաղամա-ղա շիմտի տալիլ գատիր տիր, ֆաղաթ է-կէր պիզ Էալընը քէնտի գուլիլէթիլիլ կիւլէնիլ իսէք, Անըն գուսթէթիլիլ միւսթէթիլ օլմամըզ:

Փաշա, Նոյ. 15: Իպր. 7. 19-25: Էպէ-տէն պէր հայաթ պիր Շէֆի:

Գէնտի շալիլարէրի իշիւն պու տէրէճէ ալզ ու մուհապէթիլիլ տուա էտէն Զաթը ճէլիլ Գէնտի վասըթասըլէ Ալլահա թէ-գարրուպ էտէնլէրի քեաթիլիլ իսթա էթ-մէյէ տալիլ գատիր տիր, շիւնքի անլէր ի-շիւն չէֆաթ էթմէյէ տալիլ հայաթտա տըր:

Այլի Էրէնէ, Անլէր իշիւն չէֆաթ էթ-մէյէ տալիլ հայաթտա տըր: Իպր. 7. 25:

ՊԻՐ ՍՕԳԱԳ ՏԵՐՊԵՏԵՐԻ

Պէլաղէթի վէ չափըն վէ ալազ թաղըմը արասընտա պիր միւսլիս սըֆէթիլիլ հաիլ օլուրը ֆէվզ էլ աաթ նուֆուզը ճիհէթիլիլ չէօնրէթ շիւար օլան պիր վաիլ կէշէնլէր-տէ Միւթթէնիտէի Ամէրիկացի շէրլէրինտէն պիլիլիլ տէֆաթ էյլէմիշ տիր: Միւթթէնիլ-հիլ կէնճիլիլ տալիլ պիլիլիլ պիր հի-քեալէ նազլ օլուսուր:

Պուստան թաղրիլիլ 50 սէնէ մուգատ-տէմ պիր իսթուհ, Նիւ Եօրըն ճատտէ Էօլլարընտան պիլիլիլ աճէլէթէն կէշմէք-տէ իքէն, պիլիլիլ վէ էթի քէմիլիլիլիլ Էալընը պիր շիլէք սաթան չօնուզ կէօր-տիւ: Զօնուլըն աղա ի պէտէնի գուրուլը իսթիլ տէ, պաշը պէօյիւք օլուպ, տըլարը չըզմըլ ալը վէ փարազ կէօլլէրի անըն գուլիլիլ վէ քէսքիլ պիր զիհէ մալիք օլուրըն իսպէր վէրմէքտէ իսթիլ: Միւ-թթէնիլիլ իսթուհ արգատալընա իսթա-պէն, «Շու չօնուզ թէպիլիլիլ պէնիլ վա-սըթասըլէ գաղանմալը տըր. մալիք օլու-րը հէվի գուլիլիլ օրայա թօփլանմըլ տըր,» տէտիլ: Միւթթէնիլիլ չօնուզա պիր թաղըմ սուսլէր սօրմազ իւզրէ օրատա պիր ալ էյլէնիլ անըն իւր իւր սէնէ մէքթէպէ միւ-տալիլիլ էթմիլ իսէ տէ, պապասընըն վէ-ֆաթը իւզէրինտէ տէր հալ քէնտի թէպիլիլ շիւնլիլ գաղանմալա պաշլամաղա մէճպուր օլմուշ իսթիլիլ անլատը:

Իսթուհ չօնուզա պիր գաշ միւշֆիլիլիլ

սէօզ սէօյլէմէքլէ իքթիֆա էթմէյիպ, ա- նա խաֆիֆ վէ գազաննը պիր իշ պու- տու, անը պիր կէճէ մէքթէպինէ գոտու, վէ պիր իքի սէնէ սօնրա շայանը թէշ- վիդ պուլուպ, անը մէճճանէն պիր դօյէճէ իտխալա մուվաֆիադ օլտու: Իշպու չօ- ճուգ մուլախէրէն քէնտի տախիթինտէ էն ֆախտէյի վախլէրտէն պիրի օլտու, վէ ֆու- դարա վէ իզվայա զայէթլէ միւպթէլա քիմ- սէլէր արասընտա քէմալը զայրէթլէ չա- լըշտը:

Միւմախլէյի վէֆաթընտան ազ վազթ էվ- վէլ իշպու հիքեայէյի նաղլ էթտիքտէն սօն- րա շու վէճնլէ իտարէ ի քէլտա էյլէմիշ տիր- ճէկէր պէնիմ տիւնեայա պիր խայրըմ տօ- գուհմը իսէ, օ տա պէնի սայքի մէզպէլէ- տէն չըգարըպ պանա իշ վէ հէր պուլան տօթուլըն սայէսինտէ օլտու տըր: Չօ- ճուգըլըմտա սայքի եանըմտան կէշէն հէր խանըմ պանա թաթլը պիր սէօզ սէօյլէր ետխօտ էսէր ի շէֆազաթ կէօթէրի իտի- էկէր վէլիյէթ իւն նիմէթիմ օլտու խանըմ տախի պանա պուլուտան զիյատէ պիր շէյ էթմէմիշ օլտա իտի, չօգ կէշմէզտէն հալա- իճ ի զարուրիյէ եօզըլընտան էօլիւր իտիմ:

Հէր պիր սէնաթ վէ մէշղուլիյէթին գու- յուտաթը վազթ ու զէմանըլէ էտիլէն ճիւ- զի թէշլիդ վէ մուլալէնէթ սայէսինտէ տիւն- եատա չօգ ֆախտէլի իշ կէօրմիւշ ատէմիւ- րին հիքեայէլէրիյէ տօլու տըր: Միւմաթմ գարնտալ վէ զըզ գարնտալարընա րասթ կէլտիյին հէր եէրտէ, եանի եօլտա, մաթ- պախտա, տիւքքեանտա, իտարէ խանէտէ վէ էվտէ շէֆազաթ կէօթէրմէք էյի պիր շէյ իսէ տէ, եալընը շէֆազաթ իլէ իքթի- ֆա էթմէ: անա պիր ազ միւլէսսիթ վէ ա- մէլի եարտըմ տախի իլալէ էյլէ: Գատիմ փուլիէրէսթլէրին պիր մասալընա կէօրէ, քէօյլէնիւն աթըլէ արապասը գարա պա- թազտա պաթաղը զէման գօշուլարը անը աճընըպ «զէվալը» տէտիքտէն սօնրա սա- ղուշըպ պիր թարաֆտ կիթմիլէր: Յագաթ Հէրքիւլ քէնտի օմուլընը թէքէրլէյին ալ- թընա գօյուպ տա անը չամուրտան չըգար- մասըլէ քէնտիին մանիյէթ ի իլանիյէսինի իզնար էյլէմիշ տիր: Քիթապը Մուգաթտէս պիզէ զարիպլէրէ միւսաֆիրիէրլէրիք կէօ- թէրմէմիլի էմր էտիյօր, «զիրա պու եօլ իլէ պազը քիմսէլէր պիլմէյէրէք մէլէլէր գապուլ էթտիլէր:» Յագաթ շուրասը զիքը օլտումալը տըր քի, պիլ իշպու մէլէլէրի մուճիպ օլտազարը պէրէքթէր սէպէպլիլէ գապուլ էտէճէյիմիլէ տախի պիր շէյ պէյան օլտումալը տըր: Պիլիմ պօրճուլը անլէ- րէ եարտըմ էթմէք, անլէրի էվիմիլէ գա- պուլ էտիպ եէտիլիպ կիլտիլմէք վէ ըսըն- տըրմադ տըր: Պուլարըն պիլէ օլտազ շէթիճէ վէ միւքեաֆաթը Ալլահն էլին- տէ տիր:

ԱՏԵՄԼԵՐ ՆԵ՞ ՎԵՃՂԼԵ ՈՒՅՈՒՐԼԱՐ

Մուլաթէլիֆ գալիլարա մէնսուպ վէ մուլաթէլիֆ ատաթ ու ատապ առնապընտան օլտու քիմսէլէրին ուլուլալարընը թարպ ու ուսուլարը զայէթլէ միւլէնէվիլ տիր: Պիր քիմսէլի ուլուլալարա մախսուս օլտու շէյլէր տիկէր պիր քիմսէլին պիւլիւն կէ- ճէ ուլգուսըզ զալմասընա սէպէպ օլա պի- լիլէր: Հաթթա պիր քիմսէլի անիտէ աղըր ուլգուլա տալտըրըպ տա աղըր վէ էլէմէլէրին թէսքին էտիճի իլաճար պիլէ տիկէր պիր քիմսէլի րահաթսըզ վէ թիթիզ պիր հալէ կէթիլիք: Պիր էվրօփալը եախօտ Ամէրիգալընըն էյի ուլուլալար իշիւն ալէլ

ուլուլալ եուլադ պիր եաստըզ լաղըմ տըր: Յագաթ ճափօնիալը օտանըն տէօշմէսի իւզէրինէ սէրիլիշ պիր հասըր իւզէրինտէ ուզանըպ տա պաշընըն ալթընա սէրթ պիր քիւլիւք գօմաթըճա էյիճէ ուլուլալար:

Չիւլի օտանըն տապանընտան սայքի պի- րազ եիւքսէք վէ էքսէրիյա թախթաթան մամուլ վէ օյմա իշլէրիլէ միւքէմմէլ սու- րէթտէ միւլէյէն օլտու եաթաղընա զա- յէթլէ էնէմմիլէթ վէրի իսէ տէ, անըն ի- չինէ գուրու հասըրտան տահա եուլադ պիր շէյ սէրմէք սայքի խաթըրնա պիլէ կէլմէզ: Շիմալի մէմէքթէթլէր էհալիսի պա- ճաղարընը իսթէտիքլէրի կիլի ուլաթա- ճաղարըն պիլ էէր օլմաթըճա ուլուլալար- տըրըպ հալտէ, միւլթադա ի հարրէ սէքէ- նէսի ատէթա պիր մալմուս կիլի ասըրը եաթաղարըն պիր քէօշմիլէ սարըլարազ օրատա տէրին ուլգուլա վարըլար:

Թէնտիւրիւսթ վէ գուլիլէթլի օլտու պիր Ամէրիգալըն էքսէրիյա իւզէրինէ պիր չիֆթ եօրդան ալըր, վէ հաթթա գըշըն պիլէ փէն- ճէրէյի ալի ալըզ պարաթաթ ուլուլ, վէ սապահլալըն պաշը ուճընա պիր ազ գար եղըլմըն օլտըլըն կէօրիւրսէ, իշթիքեա էթմէզ: Պէր աքս Բուսիալը պաշադ հիշ պիր մահալտէ քէնտի օտապընտաքի պէօյիւք վէ սապուլ թաշընտան մամուլ սօպասընըն իւ- ղէրինտէ օլտըրը գատար թաթլը ուլգու ուլուլալար: Սապահլալըն իշպու սըճադ եաթաղտան չըգտըրտան սօնրա սօղուգ սուտա չիմմէքտէն հաղ շտէր, վէ սուլա կիլմէք իշիւն սուլը գըրմադ պիլէ իճապ էթմէ պուլը գըրըպ սուլա կիլէր:

Լաիլանտիալը պաշըլէ գըշըլէ Սիպէր սըղըրը տէրիսինտէն եաթըլմըն պիր թօր- պա իշինէ կիլէր վէ անըն իշինտէ սըճադ վէ րահաթ հալտէ ուլուլ: Հինտիսթանը տախի պիր թօրպա իշինտէ ուլուլ իսէ տէ, իշպու թօրպանըն Լաիլանտիալընըն թօր- պապընտան զիյատէ մէսամաթը օլտու, ի- չինտէ պուլուտան քիմսէլի ըսընտըրմադ- տան զիյատէ սիլի միւլէլէրի մէն էթմէք մագսէտիլէ եաթըլմըն տըր: Ամէրիգալընը գուշ թիւլիւ եաստըլարընտան հալա վազ կէշմէլէքտէ իսէլէր տէ, էսքի ուսուլտա եաթըլմըն գուշ թիւլիւ տէօշէլէրի պիր տիւլիլէ թէրքլէ գըլտան եախօտ սաման- տան եաթըլմըն տէօշէլէր գուլանմագտա տըրլար: Գուշ թիւլիւնտէն եաթաղար արթըզ մէմէքթէթտէն տէֆ ու րէֆ օլտու- մագտա տըրլար, վէ պիւլիւն սէպալէթլէ- րի հէնկեաթընտա թիւլ եաթաղտա եաթմըն օլտալար սինի թէմալէ էրինճէ անլէրին իւզէրինտէ րահաթ եաթաթաթագտա տըրլար:

Ալմանլար գուշ թիւլիւ տէօշէլէրտէ ու- յուտըրտան պաշադ, եօրդանլարը տախի գուշ թիւլիւնտէն եաթաղարա վէ լաքին Ալ- մանիաթա գուլանըլտան գուշ թիւլիւ եօր- դան տէօշէք գատար պէօյիւք եախօտ գա- լըն օլմաթըլընտան, մէքքիւր եօրդան ալ- թընտա ուլուլալան էճնէպի պիր քիմսէ գըշ- լարընըն սօղուգտան պուլ քէսիլտիլի հալ- տէ օմուլարընըն աթէլ կիլի ըսընտը- ղընը կէօրիւր:

Մ Ի Ի Թ Ե Ն Ե Վ Լ Ի Ե

Պու սէնէ Լօնտրատա ազտը իճթիմա է- տէն ինկիլի Տիշ ճէմիլէթի աղասը ինսան տիւլէրինին պօղուլմասընըն պաշըճա ի- քի պէօյիւք սէպէպլինտէ տախի հէմէֆքեար պուլուլմընըլար տըր: Իշպու սէպէպլէրտէն պիրինճիսի չօգ քիմսէլէրին էն ճիւզի պիր

աղըր եա սանճը վուգու պուլմասը իւզէ- րինէ տիւլէրինին չէքտիլմէլէր տիր: Իքին- ճի սէպէպ տիւլէր լաղըմ կէլէն զըտանըն վէրիլմէմէսի տիր: Թաաթարը հաղըրլաճա- նըն չիմտիքի ուսուլը վէ պալըլըն ազ գուլանըլմասը տիւլէրի պէսլէյէն թիւրա- պի թուլարըն տէֆ ու իզալէլէրինի ի- ճապ էթմէքտէ տիրլէր: Քէզալիք, ճէմիլէթ ի մէքքիւրէտէ շու տա պէյան օլտումըն տըր քի, պիր չօճուլըն պէյինին հատտէն ալը- րը իշլէմէսի պէյինին վիւճուտտէ ճէլէլան էտէն գան իշինտէլի ֆօսֆօրիյէթին տահա չօգ զըսմընը քէնտիին ճէզալ էթմէսին սէպէպ օլտու: Պուլտան տախի պէսլէնմէք իշիւն խայը ֆօսֆօրա միւլէթաճ օլտու տիւ- լէր էն զիյատէ գարարտիտէ օլուրլար: Տիւ- լէրին չիւրիւմէսինին տիկէր պիր սէպէպի տախի պիր չօգ միգրօպ քիւմէլէրինի եուլ- մագտան հասը օլտու միւլմին միտէ գա- ֆընտան իլէրի կէլտիլի մէրլի տիր: Իշպու միգրօպլար օլ գատար ուֆադ տըրլար քի, պիր միւրէպալա փարմադ եէրի միգրօպլար- լէ գալիւմադ իշիւն ազալի 27,556,000,000 տանէ միգրօպ լաղըմ տըր:

—Բիւլայէթէ նագարէն, ախիլէն Պրադիլ- իատա զայէթլէ զէնիլին օլտու պիր ճիւլա մա- տէնի քէշֆ օլտումըն տըր: Պու մատէն Պրադիլիատա օ նէլտէն օլտադ եէկեանէ մատէն տիր:

—Բիւլայէթէ նագարէն, քիւրէ ի արգտա պիւսպիւթիւն խալիս շէքէր իմալ օլտուան եալընը պիր ֆապրիգա վար տըր: Իշպու շէքէր ֆապրիգասը Ալմանիաթա վաղը օ- լուպ, քիմսաճըլար իլէ էճաճըլարա քիմ- եաճա խալիս շէքէր հաղըրլար:

—Տիւնեատա էն տէրին մատէն Ֆրան- սատա քեալին Սէնթ Անտրէ տը ֆուրիէ նամ մատէն օլտու, սէնէտէ 300,000 թօնէ- լաթօ մատէն քէօմիւրիւ հասըլ էթմէքտէ տիր: Մատէնտէն չըգարըլան քէօմիւր պի- րի 2,932 այադ, տիկէրի իսէ 3,083 այադ տէրինիլինտէ օլտու իքի գուլուտան տըշա- րը չըգարըլմագտա տըր: Սօնրաքի գուլու կիթտիքճէ տէրինիլէտիլիլմէքտէ օլտու, չօ- դա վարմագտան տէրինիլի 4,000 այադա եէթիլէճէք տիր: Իշպու գուլուլըն շայանը տիգաթ պիր ճիւլէթի անըն տէրէճէ ի հէ- րարէթինին Յարէնհայթ միգան իւլ հէրա- րէսինճէ նատիրէն 73 տէրէճէլի թէճալուգ էթմէսի տիր:

—Միւլթէհիտէ ի Ամէրիգանըն նուֆուս գալէմի, Միւլթէհիտէ ի Ամէրիգա էհալի- սինին էմալը իլէ էմալը մէնգուլէլէրինին խասսէթէն թախի վէ թագտիր օլտուան գըլմէթինի միւլպէյին պիր իլանսամէ նէլը էյլէմիշ տիր: Իշպու իլանսամէյէ նագարէն, 1890տա Միւլթէհիտէ ի Ամէրիգանըն էմ- լաք ու էմալընըն գըլմէթ ի մուլայէնէսի 24,249,589,804 տօլար իտի քի, իշպու միգ- տար 1880տէքի միգտարտան 7,346,596,261 տօլար ֆալա տըր, վէ իշպու ֆալա միգ- տար տախի Միւլթէհիտէ ի Ամէրիգանըն 1850տէքի էմալը մէնգուլէսի իլէ էմալը- նըն գըլմէթինէ միւսալի տիր: Միլլէթին սէրլէթ ի ումուլիյէսի 62,610,000,000 տօ- լար թախմին էտիլմէքտէ տիր քի, պու հի- սապտան 1880տէ ատէմ պաշընա 870 տօ- լար իսապէթ էթմէքտէ իքէն 1890տա ատէմ պաշընա 1,000 տօլար տիւլալիլի կէօրիւ- լիւր:

—Գուլուտաթը քէսմիլէնին պաշանտըլը 1820 սէնէսինտէն պէրու Միւլթէհիտէ ի Ամէրիգայա հիքթէթ էտէնիլէրին խաթթիս- թիլի աթիտէ տէրճ օլտուուր: Շիմալի

դատար հիմնադրված է թմրիչ օլան էրքեք, գա-  
տարն վե չօճուղարըն ճեմի եէքիւնիւ 15,  
639,678 օլուպ, պոււնըն 4,551,719 նէֆէրի  
Ալմանիատան, 3,501,683 նէֆէրի Իրլան-  
տան, 2,460,034 նէֆէրի Ինկիլթերրա-  
տան, 1,029,083 նէֆէրի Ինկիլ Սմէրիդա-  
տան, 943,330 նէֆէրի Իսլէնդ վե Նօր-  
վէնիատան, 464,453 նէֆէրի Ալմթերրա-Մա-  
ճարիսթանտան, 414,513 նէֆէրի Իթալիա-  
տան, 370,162 նէֆէրի Ֆրանսատան, 356,  
353 նէֆէրի Լէհիսթան վե Րուսիատան,  
329,192 նէֆէրի Իսպոնիատան, 292,578 նէ-  
ֆէրի Չինասէն, 174,333 նէֆէրի Իսվիլէրա-  
տան, 146,237 նէֆէրի Տանիմարգատան, վե  
606,006 նէֆէրի տախի մէմալիք Ի սաիրէ-  
տէն կէլմիլէր տիր: Իշպու միգրատըն իւշ-  
տէ պիրիստէն զիյատէսի, եախօտ 5,246,613  
նէֆէրի շու կէշէն, օն սէնէ դարֆընտա հիճ-  
թէթ էթմիլէր տիր:

—Օն իւշիւնճիւ Լեւոն Փափա էլ եէվմ  
81 եաշընտա տըր: Միւշարիլէյիլն կէօղլէ-  
րի հալա աճարիպ սուրէթտէ սիյան վե փար-  
լադ իսէլէր տէ, պու խուսուս միւսթէս-  
նա օլարագ սաիր ճեմի Ի հալ ու հարէքէթ-  
լէրի միւշարիլէյիլն զաիֆ պիր իսթիյար  
օլտըղըն իսպաթ էթմէքտէ տիրլէր: Փա-  
փանըն սիմասը ինճէ վե դաիֆ, վե դայէթ-  
լէ սարարմըլ օլուպ, էլլէրի օլ տէրէճէ տիրթ-  
լէմէքտէ տիրլէր քի, արթըզ պիլա մուսա-  
վէնէթ եաղը եաղամամագտա տըր: Րէսմի  
վարադարը իմդալատըղը սըրատա միւ-  
շարիլէյի սօլ էլլէր սաղ էլլինն պիլէյիլնի  
թուլմաղա մէճպուր օլույօր իսէ տէ, հաթ-  
թա օ դէման պիլէ շայան ը մէմուսիլէթ  
սուրէթտէ եաղամամագտա տըր: Իշպու  
աշուրի տիրթէմէ միւշարիլէյիլն պուստան  
պիր գաշ սէնէ էլլէլ թուլթուրմըլ օլուպ տա  
չիմոյէ դատար անտէն քիսմիլէն դուրթու-  
լամամըլ օլտըղը սըթմայա համլ օլուսմագ-  
տա տըր: Պիւթիւն պու ուղոն միւստէթ Ի  
էօմրիւնտէ փափանըն կիւլտիւլիւ նատիրէն  
կէօրիւլմիւշ տիր: Միւշարիլէյի սատէ սու-  
րէթտէ եաշար, վե Րօմա շէհրիստէ պու-  
լունտըղը միւստէթճէ փափալարըն առէթ Ի  
գատիմէսինէ կէօրէ եաղընը պաշընա եէ-  
մէք եէր: Փափա հաղըթլէրի հէր շէյտէն  
աշուրի տէրէճէ միւլթէսսիլ վե միւլթա-  
րիպ օլմագտա, վե իշպու խուսուս չօգ տէ-  
ֆա անըն ուղոնսըղ դալմասըն իճապ էթ-  
մէքտէ տիր:

—Խրիսթիյանըղըն միւլթէրագը օլտըղը  
իշպու օն տօղուղընճը ասը ը միւլթէլլէրտէ  
շու դարիպ փագաթ կէրէք պիր քէյթիլէթ  
տիր քի, էն զիյատէ միւլթէլլէր օլան իս-  
թիւրալար ինսանլարը թէլէֆ էթմէք իշիւն  
պիր դալմըն մալիք օլտըղը սուհուլէթլէրէ  
սաիր սուհուլէթլէր տախի իսլմէ էտէլլէր  
տիր: Ճէմի Ի մուսաղգամ տէլլէթլէրն պէօ-  
միւլթ մէշուլլէթլէր ճէնկէ հաղըրլանմագ տըր:

—Պէշ արապատան միւլթէքէպ վե պիւս  
պիւլթիւն շէլլէքտէն եալիլմըլ օլան խու-  
սուսի պիր տէմիր Խօլու գաթարը Շիգա-  
կօտա Շիգալօ սթասիօնը իլէ Նիլճէք ֆէ-  
լէթ: սթասիօնընտա մէլլիլ ի թէմաշայա  
վաղ օլուսմըլ տըր: Րիվայէթէ նաղարէն,  
իշպու գաթար էսքի ուսուլտա եալիլմըն  
պիր գաթարտան զիյատէյէ մալ օլմագտըղ կի-  
պի, անտէն աղըր տախի կէլմէտիքտէն պաշ-  
ղա աթլէշտէն եանմամագտա վե դաղա վու-  
ղուստա դըրըլըլ փարշալանմամագտա տըր:

—Խրիսթիյանըղ շինտիսթանա կիրմէղ-  
տէն էլլէլ օլատա ճիւղամըլար իլէ դայէթ  
դալիմանէ մուսմէլէ օլուսուր վե էքսէրիսի  
տիրի տիրի կէօմիւլիւր իտի: Ինկիլ վա-

իլէր իշպու առէթի դալտըրմըլար տըր:  
Շինտիսթանըն 135,000 նէֆէրտէն իպարէթ  
օլան իշպու ճիւղամըլարը արասընտա չա-  
լըմագ իւղըն 14 սէնէտէն պէրու խուսու-  
սի պիր շիրքէթ թէշէքիւլ էթմիլ տիր:

—Միւլթէլլէրտէ Ի Սմէրիգատա վաղը  
Ճօրճիա էյալէթի գալմանիյն մէճիլիս պիր  
տէֆա սէրիսօշ հալտէ պուլուսմըլ օլան հէ-  
քիմէրին իճրա Ի սէնաթ էտէմէլէրինէ  
տաիր պիր դանուս վաղ էյլէմիլ տիր:

—Րուս չօճուղարը տէօրթ լիսանտա,  
եանի Րուս, Ալման, Ինկիլ վե Ֆրանսըղ  
լիսանլարընտա թահիլ Ի իլմ էթմէքտէ վե  
իշպու լիսանլարը դայէթ միւլթէմմէլ սու-  
րէթտէ էօյրէնմէքտէ տիրլէր: Պիլ դաթ Չար  
հաղըթլէրի դայէթ կիւղէլ Ինկիլդէթ թէ-  
քէլլիւմ էտէր:

ՄՈՒՀԱՐՐԵՐԱԹ

ՄԷՔԹԵՂԵՐԻՄԻՋՏԷ ԽՆԱՆԱԹԱ ՄԻՒՇԱՅՈՒՆ ՕԼԱՆ  
ՊԱՋԸ ԽՈՒՍՈՒՍԱԹ

(4226 շէշ շէշիլի ճաղար վե իլմ)

Պագաթ պու հալ չօգ տէվամ էթմէյիլ,  
Իքրինի միւստէթ խիթամիլէր օլուր օլ-  
մագ խօճանըն միւլթալատընտ ախէր պիր  
մատտէ տահա թագաթ օլուսուր: «Պուրա-  
տա օլան իշիւմ խիթամ պուլմագտա տըր,  
աճէպա կէլէճէք սէնէ նէ էտէճէլիւմ, վե նէ-  
րէտէ օլաճաղըմ» Հէր նէ դատար խօճա  
քէնաի ֆարըղը թանըր վե անը սատա-  
գաթիւ իճրա էթմէք իսթէր իսէ պիլէ,  
ֆիքրինի իշլալ էթմէքտէ օլան մատտէ,  
խըտմէթիւնէ պաղը տէրէճէ կէլէք պաղմա-  
սընա քէնտինի մէճպուր դըլար: Պու հա-  
լին խօճանըն ախլաղընա վե շալիլտին թէ-  
գատտիւմիւնէ նէ թէսիլի օլաճաղըն հէր  
աղլ ը սէլիւմ սուհուլէթլէ հիսապ էտէ պիլիւր:

Պագաթիւր մալիւմաթճա նաղիս խօճալար  
խիթիլտամ վե անլէրի թէղ թէղ թէպիլ  
էթմէքլէյէ պիր սէպէպ տէյիւ իրայէ օլու-  
սուր: Պագաթ մատտէ արիլ ու ամիլ թէ-  
հարի օլուստըգտա ֆագիլիլին անլալը  
մէղըլէրէյէ պիր սէպէպ Ի քեաֆի օլմատը-  
ղը աշիքէար օլուր: Ստի մուսմէլաթտա  
պիլէ էիւքսէք իւճրէթլէ թուլթուլան պիր  
իշիլին տուս պիր իւճրէթլէ թուլթուլան  
տան ուսուլը իտարէճէ տահա քեարը օլ-  
տըղը պա թէճրիպէ կէօրիւմիւշ տիր: Հաքէ-  
ղա ամէլէ կիրուհի թէպէտտիւլաթըն խայլը  
զիյանը մուճիպ օլտըղը ֆապրիգաթօլարըն  
վէրտիլէրի մաղպաթալարտան անլալըմըլ  
տըր: Չիւնքի պիր աճէմիլին ֆապրիգատա  
պուլուստան նաղիք ալէթլէրի խիթիւմը սը-  
րասընտա էթմիլ օլտըղը զիյան տախի  
թահլը ը հիսապա ալընտըգտա, դահիրէն  
չօգ կիւքսէք կէօրիւնէն իւճրէթլէ ալան  
ուսթատտան տահա պէհալը օլտըղը տէր-  
քեար տըր:

Իմտի, մատտի խուսուսաթտա հալ պէօյ-  
լէ օլտըղը թագաթիւրտէ մանէլի վե աղլի  
խուսուսալարտա տախի պու գալտէնին ճա-  
րի օլմայաճաղըն քիւմ իտալա էտէ պիլիւր:  
Աթլար ու ախլաղընա քեալիլէն վաղըֆ  
օլուպ տա մուհապալէթիւնտէն ճէլ ու ճէլպ  
օլուստըղը պիր խօճայը թէքլէ քէնտինէ  
քիւլլիյէն էճնէպի օլան պիրիլին զիր Ի ի-  
տարէսինտէ թալիւմ օլուսմագըղըն աճէպա  
շալիլտին թէգատտիւմիւնէ հիշ պիր թէ-  
սիրի օլմագ տէնիլէ պիլլը մի: Վե նիշէ  
տէֆալէրտէ սօնրաքի խօճա սէլէֆիլին հէր  
խուսուստա ֆալիլ իքէն պիլէ պաղը թա-  
լէպէնին միւլթալալէյէ շէլմի նէֆրէթլէ պա-  
ղըլ, թահլը ը իտարէսինտէ պուլուսմագ-  
տան իմթիւնա էթմիլի կէօրիւլէ կէլէն քէյ-

ֆիլաթտան տըր: Պարզ տուլղուսը իլէ մէմ-  
լու օլարագ միլը ու միլլէթէ ճան սիլիւրանէ  
խըտմէթ էթմէքտէ օլան խօճալար չօգ տէ-  
ֆալէր պու հալլէրէ նաղարէն, թէտրիս  
խըտմէթ Ի ճէլիլէսինտէն նէֆրէթլէ խիթի-  
ֆայա մէճպուր օլույօրար: Իմտի մէքթէպ-  
լէրիմիլին քէսպ Ի թէրագիլ էտէ պիլմէսի  
իշիւն մուլաղաթ խօճա խիթիլտամ էթ-  
մէքտէն իճթիւնապ էտէլիւմ:

3. Պէնտիմիլէ խիթամ վէրմէղտէն էլլէլ  
պիր աղ տա վալիտէյիլն պու խուսուստա  
էտէ կէլտիլէրի խաթայատան պահա էթ-  
մէք միւլթալալ օլուր դանն էտէրիլ: Վա-  
լիտէյն պա խուսուս մատէր չօճուղըն իլը  
միւլթէրիւն, վե պէշիքտէն պէտ իլէ պէօ-  
յիւլիւպ մէքթէպէ կիտէնէտէք անը թալիւմ  
էթմէքլիլէ պօրճուր օլուպ, չօճուղը մէքթէ-  
պէ իրսալ էթտիլտէն սօնրա տալիլ մէղ-  
քիւր ֆէրիլէտէն աղատէ Ի սէր էթմիլ օլ-  
մայարագ, էլլալտընը թալիլիւմ էմրիլտէ  
տահա զիյատէ տաղիլ պուլուսմագ իճապ ը  
հալտէն տիր: Մէքթէպ ուսուլընա վե մու-  
ալիւմ վաղիլթէսինէ աշինա օլմայան պիր  
վալիտէ չօճուղընը թէգատտիւմիւնէ մուս-  
վէնէթ էթմէտիլտէն մատա զիյան տալիլ  
էտէր:

Մէքթէպ աշըլը լաքին վալիտէյն չօճու-  
ղը մէքթէպէ կէօնտէրիպ կէօնտէրմէմէք  
պապընտա տահա հիշ պիր գարարա կէլ-  
մէլէր, չիւնքի իլը պիր դաշ հաթթալա-  
րըն չօգ պիր էնէմմիլէթի օլմայալ սօնրա  
տա կիթսէ օլուր, տէյիւ տիւլիւնիւրլէր:  
Պիր դաշ հաթթա միւրուր էթտիլտէն սօն-  
րա չօճուղըն մուսալէնէթիւնէ ինթիյաճ գալ-  
մատըղընտա վալիտէ չօճուղըն խանէտէ գալ-  
մասը քէնտինէ զահմէթ օլտըղըն կէօրէրէք  
«Շուսը մէքթէպէ կէօնտէրիլտէ հիշ տէյիլ  
իսէ արթըզ պէնի թահիլ էթմէսին» տէյէ-  
րէք էտնա պիր մէրամա մէպիլ չօճուղը  
մէքթէպէ կէօթիւրիւր: Հալ շու քի, չօ-  
ճուղըն մէնսուպ օլտըղը սընըֆ խայլըճա  
իլէրիլմիւշ օլտըղը էճլտէն, մէղքիւր սընըֆ  
իլէ տէվամ էտէմէլիպ աիկէր էնիլին պիր  
սընըֆ իլէ օգուսմաղա մէճպուրիլէթ կէօ-  
րիւնիւպ, միւստէթիւն իլը կիւնիւնտէ հա-  
ղըր պուլուսմագտըղ շալիլտին իւղէրինէ  
վէք պէհալըյա մալ օլուր:

Թամմ մէքթէպ պիտայէթիւնտէ չօճուղա-  
րըն կէօնտէրէն նիշէլէր տալիլ չօճուղըն  
հաթթատա վե եախօտ ալտա պիր դաշ կիւն  
մէքթէպէ կիթմէմէսինին նէթիճէ Ի մու-  
ղիւրէսինի ֆէհմ էթմէտիլտէրի էճլտէն,  
մէնաֆի Ի շախիլիլէրի իշիւն կեանտա  
պիր չօճուղը մէքթէպէ կիթմէքտէն մէն է-  
տէրլէր: Տահա ֆէնասը վար: Վալիտէ չօ-  
ճուղըն վաղթ ը մուսալէնտէ մէքթէպտէ պու-  
լունմասընըն էնէմմիլէթիւնի տէրք էտէմէ-  
տիլիւնտէն, անա լաղըմ օլան թամմը թէ-  
տարիք էթմէք քի չօճուղ տէրսիլիլին հա-  
ղըրլամըլ օլարագ մէքթէպտէ թամմ վաղ-  
թընտա հաղըր պուլուստա պիլիւն: Մէքթէպ  
չանը վուրուլուր, չօճուղ մէքթէպէ խիթիւլ  
էթմէք խիթէր, վե կիթմէլ իսէ խօճանըն  
քէնտինի թէքտիր էտէճէլիլն վալիտէսինէ  
թէֆիւմ էտէր: Պագաթ մէրգուսմէ չօրպայը  
թամմ վաղթընտա վիշիլիպ կէթիշտիրէմէ-  
տիլիլին քէնտինէ պիր գուսուր սայմայալ,  
պաշլար պիր թագըմ էօղը վե իթիւրաղար  
տէրիլյան էթմէլէ. «Ճանըմ, պու կիւն չա-  
նը տա նէ գատար թէղ վուրուլուր, պու  
սէնէքի խօճա տէ վէք թիթիլ կէօրիւնիւրլէր:  
պիր աղ կէճէ կիտէր իսէ նէ օլուր, իշին  
ուճուստա էօլիւմ Խօգ եա, վարսըն պիր աղ  
էքսիլ օգուսըն» Պու կիպիլ պիր թագըմ

պիտուական անգղիական քննարկի թեպիկից էտիպ  
չօճուղը խոտմեթինտէն ալը դօր: Վէ էկէր  
չօճուղ խոտմեթինտէն պէտքէսի իթիրաղարաւի-  
հալէ ի սէմ ի իթիրաղար էթմէյիպ, քէնտիւնի  
թէքտիր էտէճէյինի պիլիւրսէ, մէքթէպէ  
կիթմէք իսթէմէյ, Վարիտէ չօճուղըն քէն-  
տի թէհտիտ ու թաղիրիյէ մէքթէպէ կիթ-  
մէյէճէյինի կէօրտիւքտէ, քէնտիւնի չօճուղ  
իլէ պէրապէր մէքթէպէտէք կիտիպ պիլը  
թաղըմ պօշ էօղլէր իլէ խոտմեթինտէն զի դը-  
մէթ սառթարընը չալար: Վէ խոտմեթինտէն կէ-  
թիրիլէն իթիրաղարը գապուլ իլէ քէնտի-  
նի հագղըն օլտըղընը թէպիւմ էթմէտիլինի  
կէօրիւքտէ անա չէյմ ի նէթիլէթլէ նաղար  
էյլէյիպ, օրտա ալուրտա ֆուրսաթիւպ  
օլտըղմ խոտմեթինտէն հայտիլէթ ու իթիրաղար-  
նը քէսր էթմէյէ պալար: Պէտքէսի անվա-  
լըն կէրէք մէքթէպէ վէ կէրէք միլլէթէ նէ  
գառար մուճիւլ ի ար ու զիյան օլտաղը  
միւնթէմըն պէյան տէյիլ տիր:

Ճէմաթըմըղտան նիլէյէրի, պէր վէճ ի  
պալա պէյան դըղնան խաթայայը թանթը  
միւթալապա ալմայարադ, քէնտի չօճուղ-  
լարնտա արղու էյլէտիլէրի թէրադգիլի  
միւնտէտէ էթմէտիլէրիտէ թաղսիրա-  
թըն ճիւմէտիլի խոտմէ վէ մէքթէպէ համլ  
էտէրլէր: «Մէքթէպէ կէօնտէրմէքտէն նէ  
ֆալտէ, իլթէ չու գառար սէնտէն պէ-  
րու կէօնտէրիլօրու, լաքին պիլը թանթի-  
րաթ հաղմապըն պիլէ էօյրէտէմէտիլէր:»  
տէյիլ դէմ ու ֆալա դըյամ էտէրլէր:

Մէքթէպէ տահա նիլէ նիլէ թաղսիրա-  
թըմըղ վար տըր քի, անլէրի պէր թաֆիլ  
պէյան էթմէյէ նէ միւնտաթէմիլ վէ նէ տէ  
լիւղուըն վար տըր: Անլէրի միւթալապա է-  
տիպ խաղնա սայ էթմէյի հէր քէսէ թէրք-  
լէ իթիլիֆ էտէրիլ: Իչպու պէնտիլ թան-  
րիլիտէն մաղսէտիլիլ մէքթէպէրիլիլ  
պիլը թաղըմ նէգալիս վար իտիլինի զիքը ի-  
լէ անլէրի դէմ ու ֆալա էթմէք օլմայըպ,  
մահա էպէլէյինի վէ պու խուսուստա մէ-  
սուլ պուլուստա պէտքէրիլիլիլ նա-  
ղարը տիլգաթարընը պու մատտէյէ տա-  
վէթ էթմէքտէն իպարէթ տիր: Ասը չ հաղըր  
տիլէր ասարտաթան թէֆրիլ էտէն խուսու-  
սաթը մուհիմէտէն պիլիլ մէքթէպէ օլան  
թէգառարիլ տիր: Նէսլ ի աթիլիլիլ թէ-  
րէֆիլ էթմէսի պապընտա իգթիտաղըմը-  
ղա նիսպէթլէ էտէն կէլէն գայրէթի տիրիլ  
էթմէլի տէյիլ իլ: Զիրա միլը ու միլլէթին,  
ալիլ ու էթրաթըն սապիլ վէ հալը սաա-  
տէթլէրի պալընա մէքթէպէ մէնութ տըր:

Յէքէ  
ԿԱՐԱՊԵՏ Մ. ԲԵԹԵՆՅԱՆ

ՄԻՍԻՐԵՐԼԻԲ ԻՇԻՆՏԵ ՍՈՆ ՕԹՈՒՋ ՍԷՆԷ  
ԶԱՐՖԵՆՍԱ ԿԵՐԻՒԼԷՆ ԹԵՐԱԳԻ  
Էֆէնտիլիլ քէնտի չալիրտէրիլիլտէն ալ-  
ըղմադ իւղրէ իքէն անլէրէ, «Պիւթիւն  
տիւնտայա կիտիպ հէր մալիլուգա պէշարէ-  
թի վաղ էտիրիլ» տէյիլ էմը պուլուրտու Շա-  
կիրտէր պու էմրէ իմթիսալէն հարէքթէ է-  
տիպ, Եէհուտիլէ, Սամարիա, Գալիլէա, Ա-  
սիա ի սուղար, Մաքէտօնիա, Եռնանիս-  
թան, Իթալիա վէ սալիլ մահալէրտէ վաղ  
էյլէտիլէր իսէ տէ, իչ օլ սիւրաթլէ տէվամ  
էթմէտի: Ինճիլին վաղը անճադ Քիլիսէնի  
տալիլիլտէ գալարադ փուլիլէրէթլէր ի-  
չիւն չօղ պիլը շէյ իճրա օլուսմաթը: Խու-  
սուսա քի 13 վէ 14 իւնճիլ ասարտա Ռօ-  
մա քիլիսէսի պու պապտէ սայքի պիլգայա  
օլուպ հիչ պիլը թէշէպիլիսաթտա պուլուս-  
մաթը իտի: Խրիսթիան թալիլիլ սալթ  
Խրիսթիան մէմէքթէթլէրէ միւնտաթը օլ-  
մուշ վէ միսիօնէրիլ իչ քէնտի էն զալիլ

հալինէ էնմիլ, Ինճիլի ճէմի ի պէնի պէշէ-  
րէ վաղ էթմէք ֆարղը լալըղըլէ հիսս օ-  
լուսմաթը, վէ Ինճիլին թէճալիտ վէ թէր-  
պիլէ էտիճի գուլլէթի փուլիլէրէսթ դա-  
պիլէլէրինի հալընը մատտի վէ մանլիլ,  
ալիլաղի վէ բուհանի ճիլէթլէ թէրֆի էտէ-  
ճէյի անլալըմաթը իտի:

Միսիօնէրիլ իչիլին սայքի պիլտայէթի  
16նճը ասը օլմուշ տըր: Իսլահաթը տիրի-  
լէ զուհուր էտիպ ստէմէր Ինճիլին պէր-  
րադ նուըր իլէ միւնտէլլէր: օլտըղարընտա  
ճիլէթ ճիլէթ տիւշար օլտըղարը թէտաթի-  
լէր, քէնտիլէրին գաաթը վէ Ինճիլին տէ-  
րուլէրինէ էթալիլ թէսիլ փաք վիճտան  
իլէ իպաթէթ էթմէք իչիւն մէլմա արամա-  
ղա անլէրի մէճպուր էյլէտիլիլտէն, փուլ-  
փէրէսթլէր արասընա միսիօնէր տէյիլ, ան-  
ճադ մուհաճիլլէր հալինտէ տաղըմաղա  
պալաթըր: Կիթաթլէրի եթլէրտէ Ին-  
ճիլին նուըրնը թէպլիլ ու իլան էտէրլէր  
իտի: Անլէրին տալիլէն վէ խարիճէն իթ-  
թիլադ էթաթլէրի պու մէպէք Գաթօլիլ  
քիլիսէսիլիլ Իսլահաթ, Փօրթուղալ, Ամէ-  
րիկա վէ Ասիայա միսիօնէր կէօնտէրմէյէ  
թէշիլիլ էյլէտի: «Հիստիսթան րէսուլը»  
թալիլ օլուստա Գաթօլիլ միսիօնէր րահիլ  
Գաթօլիլ 1541տէ Հիստիսթանա կիտիպ իլը  
ճիլիլթ տալիլ թէպլիլիլիլ Գոմօրիլ-  
տէ վէ Սէյանտա քիւշաթ էտէրէք պիլիւն  
գուլլէթլիլ չալըմաղա օլտու: Գաթօլիլ  
քիլիսէսիլիլ միսիօնէր կէօնտէրմէսի իսլա-  
հաթը տիրիլ մուհաճիլլէրինի թէշիլիլ վէ  
պու պապտէ տահա զիյաթէ գայրէթէ  
սէլիլ էյլէտի իսէ տէ, պու խուսուստա ա-  
լիլ ումուլ տահա պէրրադ պիլը տուլղու  
էօղ իտի Երասմոս 16նճը ասը իպթիսալէրին-  
տէ Խրիսթիանա ալէմիլիլ իթապէն սէյլէր ի-  
քէն պիլը սըրաթա, «Էյ էպէտի Ալլահ, տիւն-  
հառա Ինճիլին թօխումըն հիչ ալիւշմէ-  
տիլիլ նէ գառար թօլրադ վար տըր: . . .  
Ասիանըն թէշիլիլ իչիւն նէ էտիլօրու, Ա-  
ֆրիկաթտա նէ հալիլըղ: Օլ պէտքէ վէ  
վաշիլ գապիլիլէրէ տտէմէր կէօնտէրիլ  
Ինճիլին թօխումըն սաշաճադ օլուր իսէք  
Քրիստոսա գոլպաճա ճէլ օլուսաճաղար: . . .  
Պէն Խրիսթիան թալիլիլ ասլա իլիթմէմիլ  
վէ չօլանսըղ գոլուս կիպիլ տօրաշան միլլէթ-  
լէր իլիւն սէյլէրօլու, . . . Քրիստոս միլ-  
չի հաստ չօղ ամմա ամլէլէ աղ տըր: Խոթի  
հաստըն Սահիլիլիլ քէնտի հաստընա ա-  
մէլէ կէօնտէրիլ տէյիլ նիլադ էտիրիլ,  
տէյօր» տէմիլ տիր:

Իլը քէֆա Փօրթէսթան միսիօնէրիլիլ  
1556տա պալանըպ Կալիլիլ ինթիսա-  
պըլլէ Իսլահաթ վէ Փօրթուղալ րուհանի  
մէմուրլար իրսալ օլուստըլար: 1559տա  
Լալիլանտիպա տալիլ միսիօնէրլէր կիթալի:  
Ալմանիալըլար 17նճի վէ 18նճի ասրտա  
Կրօթիլ, Հուրընպիլ վէ Պարօն ֆօն Ուէլլ  
կիպիլ պիլը գաշ տիրտաթ, ալիլ վէ ֆէթա-  
նէթլիլ գաթլար վաթթաթըլլէ Շարգոթա չօղ  
իչ կէօրտիլէր: Պարօն ֆօն Ուէլլ 1664տէ  
իլը իրսալ թանթիլ էտիպ պիլիլտէ, «Ին-  
ճիլի ալիլէ վաղ էթմէք, իլմի իլանի  
մէքթէպ թալէպլէրիլիլ տալիլիլ մէմէ-  
քէթիլիլ հասը էթմէք, կիլիլէճէք, եյէ-  
ճէք վէ իլէճէյէ չու գառար վարա սարֆ  
էտէր իքէն Ինճիլին նէշիլիլ տիւշիւնմէ-  
մէք Խրիսթիանլար իլիւն տօղրու օլմուր մը»  
տէմիլ տիր: Միւնտիլիլ հէր տար իլլ ֆիւ-  
նուստա պիլը միսիօնէր գոլէճի թէշիլիլիլ  
թէշիլիլ էտիպ քէնտիլիլ Պարօն իւնվանը  
եթլիլ «Թալիլիլ րէսուլը» իւնվանը  
ալըպ միսիօնէր սըֆէթլիլ Կուլիիլապ կիթ-

միլ տիր: Ֆիլէմէրլէր 1636տա Սէյանը  
Փօրթուղիլլէրին էլիլտէն ալտըղարընտա  
ճէլիլիլ մէքթիւրէյէ Փօրթէսթանըլը իտ-  
իսալ, վէ 1619տա ճալա առասընտա եթ-  
լէշալիլտէն սօրա հիւքիւմէթին Խրիսթի-  
անըլը գապու էթմէսիլիլ իգթիլա էտէն  
վաթթալար իսթիսալ էյլէտիլէր: Պու խու-  
սուստա Մօրալիլապ պիլաթէրլէրտէ օլտը-  
ղը վէճէլ Խիլիլլէրին տալիլ գայրէթի  
կէօրիւնմէքտէ տիր: Ինլիլլէր գայրէթ-  
լէրի իլէ պիլը գաշ սէնէ գարֆընտա Սէյ-  
ան, Իւմիւտ Պուրնու, Կուլիիլա, Թա-  
թարիսթան վէ Շիմալի Ամէրիկայա միսիօ-  
նէրլէր իրսալ էտիպ Ինճիլի նէշիլ էթմէքտէ  
օլտըլար, վէ 17նճի վէ 18նճի ասրտա  
գառն օլուստըլընտա զիյաթէ մուլաֆֆա-  
գիլէթ պուլուրա: Արալարընտա պու րու-  
իլէ մէմուր վէ իչ կէօրմէյէ մուլթէտիլ  
քիլիսէլէր գուհուր էյլէլիլ միսիօնէրլիլ րու-  
հանը զիյաթէսիլլէ թէշիլիլ էյլէտիլէր: Ան-  
լէրտէն Ռօլլէթ Պօլ նամ պիլը խայրիսա-  
քիմա 16նճը ասըն նըսթը ալտըրընտա  
քէնտի սէրլէթ վէ նուլուղըլլէ մաղսէտի  
մէքթիւրէյէ էյլ իսթմէթ էյլէտի: Պիւթիւն  
Անտը ճէտիլիլ իսանը Թիւրքիլլէ թէշէ-  
մէ էթաթիլ նէշիլ էթաթէն մատա տէօրթ  
Ինճիլիլ տէ Մալայա իսանընա թէշէմէ  
էթաթիլ: «Ինճիլի էճնէպիլ տիլարալարտա  
նէշիլ էտէն» նամ չիլքէթ 1701տէ, «Լըն-  
տըն Պէթիլիլ Սօսայիլիլ» 1792տէ վէ «Լըն-  
տըն Միլիլիլ սօսայիլիլ» 1793տէ թէշէք-  
քիւլ պիլլէ պիլ իթթիֆադ իլէ տէվամ էյ-  
լէտիլլէր: 1799տա «Նիւ Եօրդ Միլիլիլիլ  
Սօսայիլիլ» վէ 1800տէ «Չըրչ Միլիլիլիլ  
Սօսայիլիլ» թէշէլ օլուստը: Պու խար Ինճիլ  
իլիլտէ չալըլան պէլլ չիլքէթլէր տիր:  
Ինճիլին վաղը էճնէպիլ տիլարալարտա ե-  
վաշ հալալ իլէրիլմէյէ, վէ Ինճիլ քէնտի  
հայաթի գուլլէթլիլ իպրադ էթմէյէ պա-  
լաթըլընտա կիտէն միսիօնէրլէրին վու-  
գու ի հալլէրի իֆաթէ էթմէլէրլիլ Խրիս-  
թիանլար թէշիլիլ օլուստալ չուրտա պու-  
րտա արա սըրա եթիլիլ չիլքէթլէր  
մէյաթա կէլէրէք պու ասըն իպթիսաթըն-  
տա (1800տէ) ճէման 11 չիլքէթ էճնէպիլ  
տիլարալարտա Ինճիլի վաղ էթմէքտէ մէշիլ  
պուլուսմըլար իտի: Օլ վաղթ տիւնտէն  
սէքէնէսի պիլը միլիօն հիսսալ էտիլիլիլ հա-  
տէ Խրիսթիան անըլանլար 200 միլիօն սա-  
լըլա պիլլը, վէ էճնէպիլ տիլարալարտա Խրիս-  
թիանըլը գապու էթմիլ 5,000 գառար  
քիմալէր պուլուստը իտի:

Օլ վաղթ Հինտ, Չին, Պահր ի Մուսթիլ  
Բէպիլ ատալարը, ճալիլ վէ Աֆրիկանը  
միլիօնլարճա էհալիլ փուլիլէրէթլիլ  
գոլու տիւնտը ալթընտա հաթայօրլար ի-  
տի: Թէշէքթիլլէ լալըպ պիլը խուսուսա տըր  
քի, 19նճը ասը կէշիլ ասրար կիպիլ օլ-  
մամըլ տըր: Պու ասրտա Խիլիլիլ նուր վէ հա-  
յաթի գուլլէթլիլ ֆէլիլ էլ ատէ սուրէթաթ  
իլհար օլուսմըլ տըր: Պու ասը հագղ իլը-  
րէ միսիօնէրլիլ ասը տէնիլ պիլլիլ: Պու  
ասրտա եիլլէրէք, պիլլէրէք վէ միլիօնլար-  
ճա քիմալէր քէնտի Երաստանը հագղ Ալ-  
լանը պուլուպ պիլիլ անա թէպիլ օլմու-  
լար վէ օլմադտա տըրլար: Պիլիլ չիլիլիլ  
մաղսէտիլիլ էլաթ էտէ պիլիլիլիլ մա-  
լիլաթա կէօրէ միւնտէր ի մէքթէպէ  
չու սօն օթուլ սէնէ գարֆընտաթ թէրադ  
զիլաթը Խիլիլիլիլ կէօթէրմէքտէն իպա-  
րէթ, վէ հալաթա պու խուսուստա պէլլ  
մէմէքթէթլիլ անվալըն ումուլիլ սուրէթ-  
տէ միւթալապ էթմէք օլտադ տըր:

(Մապարդ էլ)  
Այնթապ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՊՈՅՆՅԱՆ

Եսըն կէնճիլիլ տուա մէճիլիլ սապթ  
9տա Ամէրիկան Խանը իպաթէթլիլտէն  
տէ ինիլաթ էտէճէք տիր: Տուա մատտէսի  
Ամալ. 9. 4տէ պուլուստը:

ՇՈՒՅՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

Բուսի Հոկտ. 12, վե Աւսթ. Հոկտ. 24, 1894

Մ. ՏԸ ԿԻՐՍԻՆ ԻԹԱԼԻԱՅԸ ԶԻՅԱՐԵԹԻ

Բուսի իրարից հազարը Մ. տը Կիր-  
սին իրարից հազարը Հոսմոյէրթ հազարէթէ-  
րինէ ամիւրէն վուգու պուլան զլյարէթի  
իւրօրիա զաղէթալարընճա սէրմայէ ի պան  
դ մեղալ օլմուշ տըր: Միւշարիւէյ հազ-  
րէթիւրինին զլյարէթ ի վաղըալէրինին նէ  
մաղսէտէ մէպին օլտըղը րէսմէն իւան է-  
տիւմէմիշ օլմասը կէօնահէօն ֆարղլյաթ վէ  
իլահաթա մէյտան վէրմիշ տիր: Գրալ Հոսմ-  
պէրթ հազարէթիւրինին միւշաղաթ էթմէք  
արղուը իւլթիտա Մ. տը Կիրս թարաֆըն-  
տան պէյան էտիւմիշ օլուպ, միւշարիւէյ-  
հին պու պապտէ Զար հազարէթիւրինին ի-  
ղասընը թահսիլ էթմիշ օլմասընտա շիւպէ  
եօղ տըր: Մ. տը Կիրս իլէ Մարքի տի Բու-  
տիւրինին կէչէն հաֆթաքի նուսիւմիղտէ  
տէրճ օլուշարղը իւղրէ Միւշարաքի միւ-  
լաղաթը Հոկ. 12նճի ֆաղար էրթէսի կիւ-  
նիւ վուգու պուլմուշ տըր: Ֆէրասը կիւն  
ալէս սապան միւշարիւէյհիւմ հաղարաթը  
պէթէքար միւլաղաթ վէ պապտէնու Մօն-  
ճայա աղիւմէթ էթմիւշէր, վէ օրտա Գրալ  
Մ. տը Կիրս տէրհալ հուգուընտա գապուլ  
էտէրէք միւշարիւէյ իլէ ուղուն ուղատիլ  
միւլաղաթ էյլէմիշ տիր: Պատ էլ միւլաղաթ  
սէրայը գրալիտէ պիր զիյաֆէթ վէրիւրէք  
անտէ Գրալ հաղրէթիւրին վէ խանէտանը  
գրալիլէ մէնսուպ պաղը ֆրէնպէր հաղըր  
պուլուշուպ, էօյլէնտէն իքի սաաթ սօնրա  
Մ. տը Կիրս Միւշար միւլթէվէճիւհէն Մօն-  
ճայան հարէքէթ էյլէմիշ տիր:

Ճալիպ ի տիղգաթ օլան խուսուս Մ. տը  
Կիրսին Գրալ հաղրէթիւրինին միւլաղաթա  
արղու պէյան էթմէսի մէսէլէսի տիր: Թա-  
ղաղէթասընըն խտիւսընճա, միւլաղաթը  
մէքըիւրէ սըրֆ պիր էսէր ի նէղաքէթ օ-  
լուպ, Մ. տը Կիրս իրարից զլյարէթ էյ-  
լէմիշ վէ Մօնճայա եաղըն կէլմիշ օլտըղը  
հալտէ նէղաքէթ իղթիղասընտան Գրալ  
հաղրէթիւրինին զլյարէթէ մէճպուր իտի:  
Ֆաղաթ իւլպու իտտիյա ճէվապէն Մ. տը  
Կիրսին իրարից կիւթմէքսիլին տալի  
իսթիրահաթ էտէ պիլի իտիլ, վէ էկէր  
զիյարէթ ի վաղըալէրին սըրֆ պիր էսէր ի  
նէղաքէթ իտի իտէ, Բուսիանըն Բօմա սէ-  
ֆիւրիլէ պիրիւքտէ կիւթմէսին վէ պա խու-  
սուս իրարից ֆարիս վէ վիւննա սէ-  
ֆիւրիլէ օլան ճէն: Մէնպարէս իլէ Սիւնօր  
նիկրանըն միւլաղաթը մէքըիւրէտէ հաղըր  
պուլուշուպ իւղրէ տալէթ օլուշարղըն-  
նա հաճէթ օլմասըղը տէրմիյան էտիլէ պիլի:  
Նօչէ վէթա զաղէթասը Մ. տը Կիրսին  
Գրալ Հոսմոյէրթ իլէ միւլաղաթ էթմէսին-  
տէն մաղսէտ Բուսիա տէվէթի մէսէք ի  
սիյասիւնին նէ սէպէպտէն իրարից  
մէսէքսինտէն ֆարղլը օլտըղըն իղահտան  
իւլարէթ իտիլին պէյան էտիլ: Ֆաղաթ  
պու խուսուս միւլթէվէթ տէլի տիր: Շիւպ-  
հէսիլ Մ. տը Կիրս Զար հաղրէթիւրինին  
սուլն ու սապիլին պաղապըն շիմտի հէր  
հանկի պիր զէմանտան զիյատէ արղուքէ  
պուլուշուպընը իֆատէ էյլէմիշ օլուպ, իշ-  
պու միւլաղաթտան նալի իթթիֆաթը Միւ-  
սիլէսին մէսէք ի սուլնիլէրիլիսիտէ տա-  
հա զիյատէ թէշիլ օլուշարղըն զանն օ-  
լուշարղտա տըր: Սիւնաթըն իթիգաթըն-  
ճա, Բուսիա վէ Ֆարստա տէվէթիւրին ի-  
թալիլ իթթիֆաթը Միւսիլէսինտէն սըր-  
մաղա ճէնտ էթմէքտէ տիրլէր: Ղաղէթա ի  
մէքըիւրէ Կարիպալտիլէ թիղըրէն րէքը

օլուշարղտա հէյքէլին րէսմ ի քիւշարղտա Ֆը-  
րանսա Մալիլէ նաղըրը Մ. Բուսիլիլէնտէ  
միյան էյլէթիլէ էֆըքարա տիղգաթ ճէլպ  
պիրլէ Մ. տը Կիրսին տալի ալի ճիւլէթէ  
սարֆը զաղրէթ էյլէթիլին վէ միւշարիւէյ-  
հին պու պապտէ իշէ պաշարաճաթ թահմ  
վաղթ կէլմիշ օլտըղընտա գանմը իտիլին  
պէյան էտիլ: Մ. տը Կիրս իրարից իթ-  
թիֆաթը Միւսիլէսինտէն էօյլէ անը վաշիտ-  
տէ սըրարաճաղընտա իւլիտ էտէմէղ իտէ տէ,  
իւթիմալէն իթթիֆաթըն իթթիֆաթը մէք-  
ըիւրէ օլան րապըթասընը կէվէտէ պիլի-  
րիմ տէլի տիւշիւնիւր: Սիւնաթըն թէ-  
միւնէն պէյան էյլէթիլէ էֆըքարա կէօրէ,  
Մ. տը Կիրս իշպու զաղրէթիլիտէ մուլաթ-  
ֆաթ օլմասընտա տըր: Մ. տը Կիրսին ի-  
թալիլալ վուգու պուլաճաթ զիյարէթի հազ-  
ընտա աղտէմէ ճէն: Ֆօն Գալիլիլիլէ,  
Գօնթ Գալիլիլէ վէ Լօրտ Սալապըրիլէ մա-  
լիւմաթ վէրիւմիշ իտի:

Իթթիֆաթը Միւսիլէսինտէն մաղսէտի սըրֆ  
թէտաֆիլ օլտըղը, վէ շայէտ իթթիֆաթը  
մէքըիւրէ թէշիլ էտէն տէվէթիւրէտէն պի-  
րինին պիր հարպը թէտարուղ իլան էթ-  
ալիլիտէ իթթիֆաթըն տիկէր էրքանընտան  
մաղսարը մուլալէնէթ օլմասընտա պա-  
պընտա էմիւն օլմասը իշիւն էմնա ի միւլա-  
ղաթտա իթթիֆաթը մէքըիւր անտալմէսի-  
նին Մ. տը Կիրս իրայէ օլուշարղընը պա-  
ղը զաղէթալար արղ ու իֆատէ էյլէթիլէր  
տիր: Իւթիմալէն անտալմէսին սուրէթի Մ.  
տը Կիրս իրայէ օլուշարղընը տըր, զիւրա  
թաշա զաղէթասընըն իֆատէ էյլէթիլէ վէճի-  
լէ պու անճաթ տիւլէլ ի միւլթէթիլիլէ ի  
սէլասէնին րիղասընը օլա պիլիլ, վէ էկէր  
պու կիպի պիր շէլ լաղըմ կէլտէ իւթիմալէն  
Սլմանիա իմիւրէթաթը թարաֆընտան տօղ-  
րուճա Զար հաղրէթիւրինին թէպիլը դըր-  
նաճաթ իտի: Ֆաղաթ պու պապտէ վիւն-  
նաթա թապ օլուշարղտա նիւրէսմի Նալ Ֆր-  
քէլէ զաղէթասը պիր վէճի ի ալի իտարէ ի  
լիսան էտիլ: «Մ. տը Կիրս իլէ Մարքի  
տի Բուսիլին պէյանտէ ճէրէյան էտէն միւ-  
լաղաթտա կէրէք Բուսիա վէ կէրէք իթ-  
թիֆաթը Միւսիլէսինտէն էթմէթիլ էտէն տէվ-  
լէթիլէ մէնաֆիլինին էլիւրօրիտա սուլն ու  
միւլալէմէթին պաղասընը թալէպ էտէր օլ-  
տըղը պապընտա իթթիֆաթը էֆըքար հու-  
սուլէ կէլմիշ տիր: Պիւնապէրին, էլիւրօրի-  
տան սուլն ու սապիլին շիմտի հէր զէման-  
տան զիյատէ գարալիլ օլմուշ տալ էտիլէ  
պիլիլ: Պուշտան մատա, միւշարիւէյհիւ-  
մանըն միւլաղաթը պաղընտա ումուրը շար-  
ղիլէ իւղէրինէ ճէրէյան էթմիշ իտէ տէ, Մ.  
տը Կիրս մէսէլէ ի մէքըիւրէտէ Բուսիա ի-  
լէ իթթիլանըն մէնաֆիլին պիր օլտըղընտա  
Մարքի տի Բուսիլին իլղամ էտէմէմիշ տիր:  
Պիլ աքս, Մարքի տի Բուսիլին Շարգտա  
իւկիլիլէրա իլէ իթթիլանըն մէնաֆիլինին  
պիր օլտըղընը, պու ճիւլէլ իլէ պէրապէր  
Բուսիանըն օրտաթըն մէնաֆիլինին իրապ  
ղարար էթմէք իսթմէթիւրէրինին թէքըար  
ալէթ թէքըար պէյան էյլէթիլ տիր: Պիւնա-  
պէրին, մէսէլէ ի շարղիլէտէն նալի էլիւր-  
օրիտա սուլն ու միւլալէմէթիլին իտիլ կէլ-  
մէյէճէլի միւլթէվէթիլ տիր: Իւթիմալէն Մ.  
տը Կիրս Պէրլին վէ վիւննա շէշիլէրինին  
տալի զիյարէթ էտէճէք իտէ տէ, տահա  
պու պապտէ պիր կէօնա րէսմիլ պէյանաթ-  
տա պուլուշուպընտա տըր:»

Մօնճա միւլաղաթընտա մէվիլ ի միւ-  
լալէթիլէ վաղը միւլթէվէթիլ օլան մէսէլէ-  
լէրտէն պիր իտիլ իթթիլա վէ Բուսիա  
պէյանտէ պիր թիւմալէթ մուլալէտէսի աղ-

տը մատտէսի օլմաթ կէրէք տիր: Իթթիլա  
Ֆրանսա իլէ օլան մուլալէթիլ ի թիւճճա-  
րիլէսինին իթթիլա պուլմաթ իլիւն Բու-  
սիանըն մուլալէթիլինէ միւլալէթաթ էթ-  
միւշ օլա պիլիլ:

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Ֆրանսալ Սյան վէ Մէպուսան մէճիւլէ-  
րի կէչէն հաֆթա ֆէնչէնպիլի կիւնիւ ա-  
լըմը օլուպ, Սիւնաթըն հիւքիւմէթ ի ճիւմ-  
հուրիլէնին շիմտի պիր հալը սիւքիւն վէ  
գարարտա օլտըղընտա տէրմիյան էտիլ: Գօնթ  
ժէրօմ Նալիլէթին իլէ ճէն: Պուլան-  
մէ էթմիւշ վէ Գօնթ տը Փարի Պուլանմէ  
լիլէ պիլ իթթիֆաթ իրթիքապ էյլէթիլին  
խուտա վէ տէսիւլէրտէն նալի նուլուղը-  
նը ճիւմհուրիլէթ մուլալէթիլ էտէմէյէ-  
ճէք տէրէճէտէ զալ ու քէսը էյլէթիլ տիր:  
Գօնթ տը Փարիլին թարաֆիլիլէրինտէն  
չօղու շիմտի ճիւմհուրիլէթ թարաֆընտա  
կէչմիւլէր տիր: Պուշտան մատա, իտարէ ի  
ճիւմհուրիլէ թահթընտա պիր գալ էօյլէ  
զէվաթ իլէրի կէլմիշ տիր քի, միւշարիւէյ-  
հիւմ տահա «Պէթիլէ» իւնալանընտա քէսպ ի  
իսթիլիլաթ էտէմէմիւլէր իտէ տէ, մէվիլ ի  
միւլթէնալարընտա քէմալը իլղաթաթ վէ  
միւնասէպէթիլ իֆա ի վաղիլէ էյլէթիլէր  
տիր: Սիւնաթըն զէվաթը միւշարիւէյհիւմ  
հաղընտա պէր վէճի իլիլ իտարէ ի ի-  
սան էթմէքտէ տիր: «Բէիս ճիւմհուր Մ.  
Սատի Գարնօ ճէնապիլիլ իւթիլարաթը  
ֆարաթա մաղսար օլմուշ օլուպ, էկէր ա-  
մէնին նաղարընը քէնտի իւղէրինէ ճէլպ  
էթմէքտէն շէքիւմէսէ իտի անա տալի  
մուլալէթաթ օլա պիլիլ իտի: Քէլա, Մ. տը  
Ֆրէյսինէ, Մ. Բիպօ վէ Մ. Գօնթան Կա-  
պէթիլանըն վէթաթընտան պէրու Ֆրանսա-  
տա հիւ պիր տէվէթ մէմուրընը ինրաղ  
էտէմէթիլ մէվիլ վէ նուլուղը ինրաղ էթ-  
մէքտէ տիրլէր: Ֆրանսա օրտուշն շիմ-  
տիլ միւլթէրաղիլ հալիլտէն տօղալ պիր  
հաղըն Մ. տը Ֆրէյսինէն միւնէթտար  
տըր տէնիլէ պիլիլ: Ֆրանսա իլէ Բուսիա  
պէյանտէ կէօրիւլէն մուլալէթիլ վէ Ֆը-  
րանսանըն էլիւրօրիա տիւլէլ ի մուլաղաթա-  
սը սընթընտա պէթէքար տուլուլը Մ.  
Բիպօնըն սայէսինտէ հուսուլէ կէլմիշ տիր:  
Քէլալիլ, միլլէթին Պուլանմէ ֆէլաթիլին-  
տէն գուրթուլմասընտա սէպէպ ի էվիլիլ Մ.  
Գօնթան օլուպ, միւշարիւէյ պիր գալ տէ-  
ֆալար աղիւմ մէսուլիլէթ թահթընտա կիրէ-  
րէք քէմալը սէպաթ ու ֆէթանէթիլ իֆա ի  
վաղիլէ էյլէթիլ տիր: Իշթէ Ֆրանսա Սյան  
վէ Մէպուսան մէճիւլէրի պու կիպի միւ-  
սալտ անվալ ու քէյֆիլաթ թահթընտա ա-  
լըմը տըր: Էկէր սէօղիւմիւլ էլիւրօրիանըն  
սալի հէր հանկի պիր տէվէթիլ հաղընտա  
օլա իտի, պու կիպի պիր հէյէթ ի վիւքէ-  
լանըն ուղուն միւլտաթիլ մէվիլ ի իլիլի-  
տարտա զալարաթ միլլէթիլին ֆարաթիլ օ-  
լաճաղըն թահթիլան պէյան էտէ պիլիլ ի-  
տիլ, ամա Ֆրանսալ հէյէթ ի վիւքէլալա-  
րը հաղընտա պու կիպի պիր պէյանաթտա  
պուլուշուպտան սաղընմամը լաղըմ կէլ-  
տիլ պա թէճիլալ իսպաթ օլուշարղըն տըր:»

Շիմտի Ֆրանսալ հիւքիւմէթիլին հալ  
ու ֆապ էթմէյէ մէճպուր օլտըղը պիր  
միւլթիլ մատտէ պիւտէ մէսէլէսի տիր:

—Պու սէնէ Միւլթիլիլտէ ի Սիւրիլաթա  
մահուլաթը արղիլէ փէք ֆէյլիլ, ֆաղաթ  
պիլ աքս էլիւրօրիտա ճիւլէթ ճիւլէթ փէք պէ-  
րէքէթսիլ օլտըղը էճիւլէն, կէչէն սէնէ  
Սիւլաթալընտա Միւլթիլիլտէ ի Սիւրիլաթա

5,297,076 տօլար գըյմէթինտէ պուղտայ վէ ուն իւրաճ էտիրմիշ օլտըղը հալտէ, պու սէնէ 26,260,238 տօլար գըյմէթինտէ պուղտայ վէ ուն իւրաճ օլտըմըն տըր:

—Իսթիմիս Գրալիշտը Բրիտանիէ հաղ-րէթլէրի մախտուսը իւլէ պէրապէր Պարկօս չէհրինտէ պիր դաշ կիւն իգամէթ էթտիլի էսնատէ պիր մանասթըրը զիյարէթ էյլէմիշ օլտուլ, մանասթըրըն պաշ րահիպի միւշա-րիլէյանըն հուղուրընա 1819 թարիխինտէ էօրմիշ օլտն Գրալ 4իւնիւ Գարըլ էյիճէ զիքը էտէն 93 եաշընտա պիր րահիպ չը-դարմըն տըր: Միւսմիլէյն միւսինն րահիպ մասուս Գրալը գուճաղընա ալարադ էօր-միւշ վէ իւղէրինն պէրէքէթ տուսըն օ-ղուրըն տըր:

—Իրլանտատա Փարնէլ Փըրդասը թա-րաֆիլիլէրի հէր հանկի պիր ինկիլզ Փըր-դասը նուֆուղընտան հուրը, եանի կլատա-թօն Փըրդասընտան միւսթադիլ օլտուլ, ա-նա իլթիհադ էթմէյէճէքլէրինն միւշիլ պիր պէյաննամէ նէշը էթմիլէր տիր: Փարնէլ թարաֆտարը Մադարթի Փըրդասը իւլէ տախի պիրլէյէճէքլէրինն պէր վէճէ ի ա-թի պէյան էթմիլէր տիր: «Փըրդա ի միւ-լիլէյինն ինգիսամընա մէսուլ, վէ էճնէպիլէ-րին իլգաթընա իթաաթէն միլլէթիմիլին էն պէօյիւք զաթընը (Մր. Փարնէլի) իֆ-թիրալարընտան նաշի տէրտ իւլէ զապրա էնաթիմէյէ միւթէճասըն օլտն քիմսէյլէր պիղ րէֆապաթ էտէմէյիլ, վէ անլէրին տէլալէ-թիլէ իրլանտա հալը էմիլիլէթտէ օլտադ:

—Ալընան մալիւմաթը րէսմիլէյէ նազա-րէն, Մաճարիսթան պաղլարընտա Փիօգէ-րա (քիւլլէմէ) քէմալը չիտտէթլէ հիւքմ սիւրմէքտէ տիր: Կէշէն սէնէ 268 քէօյ պաղլարընտա վար իքէն, պու սէնէ 1,500 քէօյ պաղլարընտա պուլուսմադտա տըր: Էկէր պու պէօճէյին էօնիւ ալընադ իտէ, 1888 սէնէսինտէ 10 միլիօն Փիօրին գըյ-մէթինտէ շէրապ իւրաճ էթմիշ օլտն Մա-ճարիսթան էհալտի քէնտի ինթիյաճը իչիւն տիշարընտան շէրապ սաթօնն ալադա մէճ-պուր օլտադ տըր:

—Բուս իսթիգրաղընա թախէն օլտնան միգտարըն եալընը Ֆրանսատա 7½ միլի-նէ թալիպ զուհուր էյլէմիշ տիր: Բուսիա հիւքիւմէթի Ֆրանսատան 400 միլիօն Փրանգ իսթիգրաղ էթմէք իսթէմիշ իքէն, Ֆրան-սըղ սէրմայէտարանը 3,000 միլիօն Փրան-գը միւթէճալիլ մէպաղ իլգաղ էթմէյէ հաղըն պուլուսմընտա տըր: Սաիր մէմէ-քէթլէրտէ աղ թալիպլէր զուհուր էյլէմիշ տիր:

—Սլէպադ զաղէթասընն Սէն Փէթըրս-պուրկ մուխպիրի «Բէսմի մաղաթալարտան իղթիպա էտէրէք Բուսիատա գըթըղըն նէ տէրէճէ չիտտէթլէ հիւքմ սիւրմէքտէ օլտըղընա տալի մալիւմաթը ճիտալիլ» վէ-րիյօր: Բուսիանըն 100 էյալէթլէրինտէն 13իւնտէ մահուաթ պու սէնէ վէք Փէյալիլ օլտուլ վէ էյալաթը մէղքիւրէնն պաղը գըմալարընտա հիշ օլտմըն վէ տիլէր 8 էյա-լէթլէրինն պաղը զաղալարընտա տալի դահթ հիւքմ սիւրմէքտէ պուլուսմըն տըր: Մուխ-պիրի միւսմիլէյն քէնտի վաթանտալարընն թէնիլին ի ինթիյաճը պաղընտա Բուսիարըն իլարաղ էյլէթիլ սէլապլէթի պէյանտան սօն-րա անլէր հաղընտա պէր վէճէ ի աթի պիր լիսանը սիթալիլ իտարէ էտիյօր: «Բուսար Փէյալիլ ի սալիլէտէ նաղիս օլտալար պիլէ սէլապլէթտէ քէմալի տիրլէր, էն էանա մէ-մուրիյնտէն իտանէտանը իմիւրաթօրիլէ վարընալա տէյին հէր քէն քէնտի մաաշը-

նըն վէ քէյֆ իչիւն սարֆ էտէճէյի աղէ-նին պիր գըսմընը դահթէթտէկեանա իտանէ էթմէքտէ օլտուլ, հէր կիւն զաղէթալարտա իտանէ ճէտլէլէրին նէշը օլտընադտա տըր: Էհալի հիւսն ի իլղա իլէ վէրմէքտէ իտէ տէ, աալըլաղըմ օլտն չէյ իտանէ էտիլէն աղէլէ-րին միւսթաճիլնէ էմիլիլէթլէ վաալը օլտաալը վէ միւրթէքիլէրինն պաղաղընա կէշմէմէսի էսպապընը իսթիքմալ խուսուսը տըր:» Ձարինա հաղրէթլէրի իտալիլնէ ի զաթլէ-սինտէն միւսթաճիլնէ 20,000,000 րուպիլ իննան պուլուրմըն տըր: Սէն Փէթըրսպուրկ Սնդօ-Սմէրիպան քիլիսէսի չօպանը ախի-րէն դահթըն հիւքմ սիւրմէքտէ օլտըղըն սէմիլէրի զիյարէթ էյլէմիշ օլտուլ, Փաղիր քէօյլիլէրինն իրաաթթ Ուլահա օլտն թէս-լիմիլէթլէրինտէն վէ աղաղի սահիպլէրինն քէնտի Փաղիր դարնտալարընն թէնիլին ի ինթիյաճաթը իչիւն պէղը էյլէթիլէրի զայ-րէթ ի նէճիպէտէն զայլէթլէ միւթէնտիր օլտուլ տըր: Էյալէթլէրինն պաղընտա, էղ ճիւմէ Գաղանտա տէմիր Խօլու օլտաաղըն-տան զարուրէթ տանա չէտիտ տիր: Վօլիա էյալէթլէրինն քրապ վաալընտալէ լէվաղիմաթ կէճտալիլէքտէ իտէ տէ, պուստան պիր աղ միւստէթ սօնրա քրապը պուղ թուլթըն-ղընտա էյալէթ ի մէղքիւրէն էհալիսինն դա-րուրէթի աէնշէթէնկիլ սուրէթտէ ալթա-ճաղ տըր:

—Ալման մէշահիլ ի էրպապը իլմ իլէլին-տէն Փրօֆ. Ֆիրիսօլըն 70իւնի րէս ի սէնէ ի տէլիլէ ի վէլաաթիլ կէշէն հաթթա Պէրլին-տէ իճրա էտիլմիշ օլտուլ, միւսմիլէյն իտալըն ճիւլէթլէրտէն թէպիլընամէլէր դապուլ էթմիշ վէ պիր դաշ հէյէթ ի մէպուսէլէր միւսմիլէյ-հիւն նէղտինն պիլ աղիմէ հաղընտա իպ-րաղը ինթիյաճաթ էյլէմիշ տիր: Պէր հայաթ օլտն թալիպլէրտէն ինթիյալէն հիշ պիրի իլմ ի թըպաղըն թէրաղիլինն միւսմիլէյն դատար Էարտըմ էթմէմիշ օ-լտուլ, Պէրլին շէրի էհալիսի անը թէքըրիմ էտէրէք քէնտիլէրինն թէքըրիմ էթմիշ օլ-տուլ տըր:

—Սապըղ Իրլանտա վալիսի Մր. Պալ-ֆուր միւթէլէֆթա Մր. Սմիթհին Էէրինն Ալամ դամարաալը րիյաթէթինն նաալ ու թախէն գըլընմըն տըր: Միւսմիլէյն Լօրտ Սալապըրինն Էէկէնիլ վէ մուսաֆաղաքա-րան Փըրդասընա մէնտուլ կէնճ սիյաթէթ-չիսապարըն էն էնիլիլէթլիսի տիր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Իզմիտ-Էնգարէ տէմիր Խօլու խաթթը ին-չաալ խիթամ պուլտըգտա էնգարէ շէնիլ-նին էնէմիլիլէթի ալթաճաղը պէտիլ տիր: Պու խուսուս էնգարէ վիլայէթի վալիսի Ապէտին վաշա հաղրէթլէրինն նաղարը թիղաթլարընը ճէլալ էյլէմիշ օլտաղին, միւ-շարիլէյն հաղրէթլէրի շէնիլ մէղքիւրին թէրաղիլաթընա, վէ տէմիր Խօլու խաթթը ինթիյաճը հալիստէ միւսթաղալէրտէ հալը օլտաաղը մէվիլ ի միւթէնա իլէ միւթէնա-սիլ սուրէթտէ թամիրաթընա լաղըմ կէ-լէն թէտապիրի չիմտիտէն իթթիլաղ էթ-մէքտէ պուլուսմըն տըր: Շէնիլն սօղաղա-րը թէվիսի վէ Էէնիտէն թէֆրիլ էտիլիլ, մէյտանլար Էալիլաճաղ, աղաճլար տիքի-լէճէք, սալիլիսանէլէր ինչա օլտընաճաղ վէ զայրիլիւս: Ինչաաթ ի մէղքիւրէյէ լաղըմ կէլէն մէսարիֆին թէսլիլէսի իչիւն րու-սուսմը պէլէտիլէնին թէղիտի դարալիլը օլտուլ տըր:

—Ետի Գուլէտէ քէմալն Էրմէնի խա-թախանէսինն տանա մուսթաղամ պիր հա-լէ վաղ վէ իֆրաղը իչիւն Տէր Սաաթէթ-տէ պուլուսման Էրմէնի ալթապաալը թախ-

ղիմ էթտիլէրի լաիհայը պիր հէյէթ ի մէ-պուսէ վաալընտալէ կէշէն ճուսա էթթէսի կիւնիւ Փաթրիլ րիւթալէթլու խօրէն է-ֆէնտի հաղրէթլէրինն թաղաթիմ էթմիլէր, վէ լաղըմ կէլէն իղանաթը տախի շիֆահն աղը էյլէմիլէր տիր:

—Բուսիատան թարա էտիլիպ տէ վաթիլ իլէ Տէր Սաաթէթ կէլէն Եէնուտիլէրի դարալա չըգարմալարը պաղընտա Շէնը էմանէթ ի ալիլէսի ճանիպիլնտէն ճէմի ի գա-լըգըլարա էվալիլ ի Էթիտէ վէրիլիլ տիր:

—Իմթիյաղը ինչաաթը պէ թէքար Մր. Փիլին իլէ էլիսա էֆէնտիլէ իննան պուլ-րուլմըն օլտն Աքիա-Շամ տէմիր Խօլու խաթթը չիւպլէրիլէ պէրապէր 270 քիլո-մէթրօ պօլուստա տըր: Աքիատան Շամա դատար ուղանմըն օլտն պաշլըճա խաթթ 185 քիլոմէթրօ պօլուստա օլտուլ, պուստան մատա Հայֆա, Նալա վէ Հաապէյա շէնիլ-րինն դատար իւլ չիւպլէ խաթթը ինչա օ-լտընմըն տըր:

—Իթթիլաղ էտիլէն թէտապիր ի ախիլէ սայէսինտէ 1892 սէնէսի Ապրիլ 13ինտէն իթիպարէն Շարդ սիւրաթ դաթարը Տէր Սաաթէթտէն Փարիսէ 62 սաաթտա միւ-վաալէթ էտէ պիլէճէք տիր:

—Անատոլը տէմիր Խօլու չիլքէթի Հայ-տար Փաշա իլէ Իզմիտ Խօլունն նըթըն-տա վաղը կէյպիլէտէ էսքիլ քէօլիլիլէ Էա-ղըն պիր Էէնիլ քէօլիլիլ ինչա էտէճէք տիր: Ապաթէճէ Էսքիլ քէօլիլիլէ քէնամիլին թա-միր էթմէք տիւշիլիլէքտէ իտիլ քի, օլ հալտէ դաթարալըն ամէտիլտի իւլ ալ դատար սէքթէտար օլտաաղ իտի:

—Գօլէրա Հալէպտէն միւստէթի օլտուլ իտէ տէ, Շամ իլէ Հիւտէյտատա իճրա ի հիւքմ էթմէյէ պաշլալմըն տըր: Ալընան խա-պլէրէրէ նաղարէն, պիր կիւնտէ Շամտա իլլէթ ի մէղքիւրէյէ 36 քիլի թուլուլուլ 22 քիլի էօրմիշ, քէզա Հիւտէյտատա տա-խի պիր կիւնտէ հէման օլ դատար քիմսէ-լէր թուլուլուլ էօրմիշ տիր: Շամտա-քի քիաֆէթ ի մէքթէպլէրին դալիսալըմաղ ճանիլ ի հիւքիւմէթ ի մահալիլէտէն էմր օ-լտընմըն տըր: Ալթիլիա Լօյա դուսիսանաալը-նըն վաթիլաղը Պէյրուլթա օլտաալաճաղ-լարը կիլի Սիւրիանն հէվ իտքէլէրի դա-րանիլնա ալթընա ալընմընտա տըր: Պու գըլըն Երուսաղէմի զիյարէթ էթմէք իւղը իսթիյաղալ կէլիլ օլտն խալը Էվրօիս վէ Ամէրիպըն սէյահիլն գօլէրա սէպլալիլտէն շէնիլ ի մէղքիւրէ կիլթմէքտէն մէն օլտն-մընտա տըր:

—Սօֆիա շէնիլինն էլէքթրիկ իլէ թէն-վիլի պաղընտա շէնիլ ի մէղքիւրէ պէլէտիլէ իտարէ մէճիլիլ իլէ պիր էլէքթրիկ չիլքէ-թի պէլիլնտէ աղալ մուսալէլէ օլտընմըն տըր: Էլէքթրիկ իլէ թէնվիլ էտիլմէք ի չիւն լաղըմ կէլէն ալաթ վէ էտէվաթա 2 միլիօն Փրանգ սարֆ օլտընաճաղը հիսապ էտիլմիշ տիր:

—Համիսիլէ սիւվարի ալալարընն թէշ-քիլի իչիւն Պաշաղիտէ իղամ պուլուլմըն օլտն 4իւնիւ օրտու ի Հիւմայուս միւլի-րի Մէնէմէտ 2էքի վաշա հաղրէթլէրի պու տէֆա ալիլ մէմուրիլէթլէ շէքքէրիլէ ա-ղիմէթ էյլէմիշ տիր: Համիսիլէ սիւվարի ալալարընն թէնսիլաթը նիղամիսմէսի թաշէթի վէշէյտէ նէշը էտիլմիշ օլտուլ, մուսթալիլէն հէր ալալ 128-192 նէֆէրի հա-վի 4-6 պէօլիլէքտէն միւրէքքէպ վէ պէօլ-լէճէ 512տէն 1,132 նէֆէրէ դատար գուլ-վէ ի աղքէրիլէյի շամիլ օլտաաղ տըր:

| Ա.Գ.ՉԵԼԵՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ                 |        |                    |        |
|------------------------------------|--------|--------------------|--------|
| Հոկտեմբեր 12/24, 1891              |        |                    |        |
| Է. ու. [Գուլ. քէսմէ] 49            | 6      | Բ. Տ. Խօլ սէճմ. 59 | 50     |
| Թաաթիլէ ի Տիւ. Գայմ. 21            |        | Թաաթիլ. Օսմ. 70    |        |
| Ա.Գ.ՉԵ ՖԻՅԱԹԸ, իրա Օսմ. 100 զընտան |        |                    |        |
| Մէճիլիլ                            | 407 14 | Փօլ                | 89 30  |
| Մէթալիլ                            | 99 10  | Նափօլէօն           | 87 40  |
| Պէլիլ                              | 401 20 | Գըրիլ              | 51 40  |
| Ալթըլ                              | 402 20 | Լիւրա Ինկիլ        | 109 38 |
| Մանէթ գարմէ 8 73                   |        |                    |        |

Մանէթ գաթիլ 8 75

ԻՍԹԱՆԳՈԼՏԱ

Ա. ՏԱԿՈՐ ՊՈՅԱՆԵՆ ՄԱԳԱՍՏՐԵՍԱ ԹԱՊ ՕԼՈՒՄԵՐ ՏԵՐ

Ֆիլմանգըլար Խօլաղը: Ամէրիպան խան